

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich
Dział (opys) 1

308. Bentkowski Feliks. O nagrodach i znakach honorowych w Polsce od najdawniejszych czasów do r. 1835.

Львівська бібліотека
АН УРСР

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

Фол. 308

№. 308. II. $\frac{I}{26}$.

II. B. 26

0

NAGRODACH

i Znakach honorowych

w Polszcze

od najdawniejszych czasów do roku 1835

Wiadomości historyczne

z polecenia Komisji Rządowej Spr. Wewn. Duch. i Ośw. Publ.

zebrać

przez

Felixa Bentkowskiego

z dołączeniem rysunków.

Wstęp.

Komisyja Rządowa Spraw Wewnętrznych i oświecenia publicznego
wexwana przez J. W. Ministra
Sekretarza Stanu o udzielenie
nie wiadomości o wszelkich orde-
rach, medalach i innych odzo-
bach tego rodzaju, jakie istnieją
publicy i kolwisk istniały
w Polsce, uchyta do niej
podpisanego dnia 26 listopada
nr 27658 / 52756, odesłać aby zebrał
jak najdokładniejszą w tym
względnie informację w do-
czasie ustanowienia i po-
wodów kreacji wszelkich ta-
korych i inn podobnych ^{zna-} kre-
^{row} tyc dawniejszych i nowszych
z dotychczasem w rysunku

wszelkich takowych ordob wy-
nej namienionych -

Pragnąc tak chlubnemu wezwani-
niu radości uwziąć staratem się
porozpraszając w tej mierze
wiadomości jak najtroskliwiej
poabierać. ^FWopisie ustanowien
nagród i znaków honorowych
wzajemnie wzajemnie własnym
wyrzeczom samegoż p. w. sta-
nieniu. ^FNie tylko zaś w dziełach
historycznych, zbiorach i Dzien-
nikach praw tudzież gazetach
współczesnych, ale nadto w archi-
wach rządowych poszukiwać i usz-
kroci musiałem dot potrzebnych
i wrodziegnościami wyznać mu.

F Unikając wszelkiej wystawności erudy-
cyjnej, mniemam iż skrócenie zwięzłe
samoj istoty rzeczy, celowi swemu naj-
przyzwoiciej odpowie. Dla tego

F Duchownych i oświecenia publicznego,
tudzież Komisji Sprawiedliwości i b. Komisji
Wojny, jakoteż z archiwum Dyplomatycznemu

^{Archiwum} i x Archiwum Rady Staru Kró-
lestwa tudzież Komisji Rządowej ^{Spraw Uewn. Filantrop.}
^{wydziałem} usz, niektóre ^{otrzymał} starożytności powiadania
jakich w kącie i x rząd ^{otrzymał} wybać się
mogłem. Gdzie niegdzie p. w. ba-
wiony wszelkich i rodet piśmieni-
nych, do tradycji i ustnej u daw-
nić musiałem, jak np. w x g. d. em
ustanowienia orderu i m. d. a. l. a.
na króla Stanisława Augusta p. w.
pisem virtuti civili i s. w.

Chociażbyż j. x. l. i. m. x. a. f. a. n. i. a. s. e. m. m. i. e.
potwierdzenia, wyznaję, że potrafił-
W Warszawie d. 25 Sierpnia 1835.

O nagrodach i znakach honorowych w Polsce

od najdawniejszych czasów do 1835 r.

II Najdawniejsze nagrody
honorowe do 16go wieku.

*w najodleglejszej
stosowności i naj-
dziejmy nagrody
honorowe.*

Ludzie prawdziwie i najczystsze
cnotom i wirtuciom dostateczną
i najdłużą nagrodę, gdy są
przekonani i należycie
wypełniają obowiązki bądź
obywatelskie, bądź powoła-
nia swego, bądź powinno-
ści obojczy jako członka
i społecności ludzkiej. To
uczucie obowiązku należycie
rozwinęte i utwierdzone
w cnotach i najczystsze
jest źródłem moralności i
staje się ciągłym bodźcem
do poświęceń. Ale w ogól-
ności mówiąc ludzie są
ludźmi i na tym rodzaju
już wewnętrznej nagrody

snadho kto przestaje, lecz uszy-
 sey niemal, jaki osobie spra-
 wiedzliwy poszukiwaczkowce
 chętnie widzą, aby inni
 go imitowali. Otaki więc
 tego znaczenia powierzono
 wnie i wszelkiego rodzaju
 nagrody i odznaczenia, mi-
 tości własnej i każdej chwały
 musną być pożyteczne
 i od niej pochodzące. Tej to
 skuteczności serca ludzkie-
 go dądzająca, najod-
 leglejszych nawet czasów,
 nagradzają publicznymi
 kasnożytami, przystręgi
 i potęchności wysławione

rozdawano
 w Polsce, Hon-
 racy, Tencu chy zło-
 te, a nawet szaty.

Tak więc u ludów sta-
 rozrytanych tak i u nowszych
 a między temi i w Polsce
 rozdawano nagrody lub
 gwota jakowsi kasnożytnie
 dla osób nastawionych, mia-
 nowicie w narodzie wo-
 jennym lub względem wo-
 by monarchy. Tego rodzaju

ju nagrodami byty: bron, oreze,
szaty, xbroje, pasy, i tancu-
chy stote naszyxawiesxane

the do podarunkow hono-
rowyly w Polsce materialy
takie i szaty oxpli odzier-
sa, roxmaiteswiadectwa;
jak np. Kontaryniemu po-
stawi seneckiemu jada-
temu de Penyi podarowat
krot Kazimierz 7. 1473 d. 9¹⁴⁷³
tnia w Legnicy sukniec
i adamaszkow oarnego,
w ktorej mial sie udwo-
zu stawic. Jegwi same-
go postawiszonyt ton-
ie monarcha przy jego
powrocie przez Trokiew.
kniez adamaszkowa kar-
mazyrowe i futrenne.

Pomijajac wiec podar-
ki honorowe w xbrojach,
orezu, pasach i t p nada-
wane jako znane po-
szrednic, zobaczmy jakie

(a) Voyages du moyen age - par Bergeron.
Edition de 1735, p. 4 et 57. Cf. Czaska o litew.
praw. I, 254.

byty

nagrody stałe lub godta do
odznaczenia / zastugi lub wagle
dów monarszych stuzac.

za Przemysła-
wa oddział woj-
skowych noszący
ortę na piś-
siach.

Przemysław książę mi-
kajowski, król polski, praprzodca cesarza
tytuł królestwa polskiego
1295 roku utworzył oddział
swojowników, stworzył wlu-
dzi najwaleczniejszych,
pancerzami okrytych i kito-
ny dla odznaczenia się
od innych mieli na pier-
siach ortę na tancerku
w sukni wiszącego. Wyobra-
zenie tego według staro-
zytnego szkicu i ka-
mieniaci ciosowego przy-
taczam nie pod № 1.

z dzieła J. Sapiechy / de
orig. equit. aq. alb. alb. /
który tegoż Przemysła
za radby uważał na
twórcę orderu orty bia-
tego.

Wtedy Jawa
zobiekła Tawich
zostem bratym.

W większym do prawdy
spodobieństwem narys-
wiał pisarz / Kromos
Spencer.

Spieros, Schönebek, Moreri
 Krasicki, Sapieha i inni
 Mawrystawa Łokietka
 ratorzycelem orderu wsta
 białego w r. 1325 na pa-
 miątku kaszubin syna
 jego Maksimierza / pisał
 Wielkim wspaniałym / a córka
 litewskiego księcia
 Gedymina ^F Wyobrażają
 go jako troisty taworuch
 stoty matemi orlikami
 jak klamrami opojony
 do noszenia na szyi
 i od którego na przo-
 dzie wisiat orzeł biały
 ukoronowany na dwóch
 mniejszych taworuchach
 utrzymujący się na
 włozona na tawor-
 uchu innym między
 szponami jego stoty
 obrazka, podług rysun-
 ku pod № 2.
 Wszakże nawet i Sapieha

F Aldona, teraz przy chorze stung
 narwan.

2

Przeczyty

Przy tym
słowie, tamże
przez monachów
rozdawane. To
dziś order.

twierdzi, iż na wieko orta
 białego później nie było
 używane, ale tylko ogólny
 wyraz *tañcuha*, naszyjni-
 ka, wojskowego *Pasa*, skarpy
 czyli *pendenta*, *balteum*
militare, *torques aureus*, *mo-*
nile, *angulus* podług wie-
 runku pod N° 34, 5, 6. he także
 my pas lub naszyjnik
 był nieokreślone według
 druziej. xryh wyobrażeń,
 nadgroda, *orderossa*, *orderem*,
 przykopywaja, lionne
 wzmianki w history-
 kach. Waprzysład w r. 1345
 Kazimierz król nadgra-
 dzając w Krakowie wojenne
 nastugi Prandoty Galki
 w Edromaxów. „obsygnat
 go wojnemi darami
 a nadto naszyjnit naszyj-
 nikiem mycerskim” —
 Po bitwie grunwaldzkiej
 1410 roku Władysław Ja-
 giello nagradzając Kbi-
 gniewa

gniewa Olesnickiego xau,
 ratowaniamu xijia / rok
 maitemi go darania
 następnici biskupst^{wa}
 krakowskiom obdarzył,
 gdy Olesnicki stanowi
 duchownemu powzię-
 cię się namyslejacy
 przyjął pasu rycerskie-
 go (batteii militaris) odmo-
 wit. +

Przy ktawaniu hotwa
 przez Alberta Hygmun-
 tosi w Krakowie 1525 roku
 pasował go król na ry-
 cerska (equitem auratum
creavit) naszczona xum
 na xiji tanowich xtoty
(torquem aureum) xyli
 po dzisiejszemu miszic
 naszczat go ozdoba grde-
 rowa - Podobnie nasze
 mie w Lublinie 1569 roku
 pasował Hygmunst August
 na rycerzów, xyli raczej
 mianował kawalerami
 orderowemi

orderossemi Alberta Margrabie
 brandeburskiego sⁿawiesza-
 jąc mu stoty tańcuchna
 rzyj i wicetakwie i na-
 komitych panow. Stroku
 1580 naszkryt podobnym
 Tańcuchem stotym i wicet-
 ym na nim klejnotem
 królestwa (medalem i her-
 bami królestwa) Fedrkeja Sa-
 piche, Staroste Komelskiego,
 a porniej wojew. Smoleńskie
 go i Hetmana wojsk ^{W. X. d.} ~~W. X. d.~~
 na walne i rzyjeztwo odmi-
 sione w Instanciech pod
 kieszia ^{ryj.} Stenderf. (a).

Te takowe ozdoby, naj-
 wyiszego porzeki monarche
 udzielanego naszkrytu
 nie i samego tylko sto-
 tego tańcuchawie, stita
 daty, ale i w stokróci i orta
 na nim nawieszonego
 (podług wizerunku pod
 N° 9) przychony są i
 starożytnie postrety i
 XVI wieku w znakomitych

H. Ławicki z
 medalem.

Podług wizerunku pod N° 7, 8.)

domach znajdując się i wami-
ka o tej okoliczności i pisa-
niali dzień w dzień

Różnem od ta-
go zarzwytu było
wawie mieszkan-
ctw na rycerzy
odbytej Koronacji.

Wcale różniem od darów
którego tawicucha potacinie
seques auratus, torque aureo
donatus, miles, kowaler orde-
rowy, szlachcic orderem kor-
ony, wcale różniem by-
to pasowanie na rycerzy
szlacheckiego uro-
dzenia przy uroczystości
koronacji w Krakowie,
które przy puszczano do przy-
wilejów szlachectwa a mia-
wano do prawa posia-
dania dóbr ziemskich, gdy
tym czasem naszkodynie
którego tawicuchem byto
tylko udzielenie osob szla-
checkich i wysokiego zna-
czenia. Pasowanie takowe
szlachcickiego urodze-
nia w spetnionej koro-

12
nauyi odbywato sie na rynku
krakowskim przy mienar-
che siedzącego na tronie i
otaczanego dygnitarzami
królestwa, dotkniecie m. in.
krotności między topatki
klekającego handypate, bez
zawieszania żadnego na
mym jego tanułka; jednak
nazwany go equitoman
raturm fakholwicz, parę
swanie takowe robito ka-
sacyjowego wresztnikiem
przywilejów szlacheckich
nie było jednak jeszcze
supetna nobilitacya
ale przyblicheniem wypli
przygotowaniom do niej
w całej supetności —

III Donatyry

Wzrost medale honorowej

Prywatnych, tarcuchów, czyli naszyjników, pudzielarych, perł, królów polskich, rodu sasko-wajtyńskiego, takie medale, stote i srebrne, zazwyczaj twarz monarchy wystawiają, a z drugiej strony herb królestwa. -

Wrocyński i familijne monarchów, jak to: imieniom, urodzin, następców i sp. podawaty najpierw w sposóbność do wybijania medali, które przy samém urocyństwie obecnym osobom rozdawano, tak jak w nowszych czasach według zwyczajów rozmaitych dworów w dzień imieniom, urodzin albo koronacy monarchowie rozdają ordery. -

Na dworze królów polskich Fryderyk August I i Fryderyk August II, w dzień takowej familijnej

Powzrost medali honorowych, dawany wam wary...

liny uroczystości był dzień
 urodzin monarchy albo
 wstąpienia jego na tron.
 Ktąd to widzimy medale
 Zygmunta I z kapturami
 z wyrażeniem 14 60 roku
jego życia, w 63, w 64 roku
życia, panowania swego
roku 26, roku 32 i t.j. wymie-
 nione w spisie medalów
 polskich przez Benthosa
 skiego pod N° 7, 10, 11, 13, 14, 19,
 których tu trzej wizerun-
 ki katygram pod N° 10, 11, 12.
 Pierwszy wystawia popiersie
 monarchy, na głowie
 wieńiec i napis. Sigis I R.
P.P.P Nad siewami: ac-
tatis a. 60. Na stronie od-
 wrotnej orzeł polski otoczo-
 ny tarczami herbowymi
 i dalszy ciąg napisu. Pol.
usq. Sar. Rex. Maso. Dux. Rus.
et Prus D. an. 1527 W średni-
 cy 3 całe minie. Drugi
 wystawia popiersie z ma-
 pisem tytułów a na stronie
 odwrotnej orzeł polskie-
 go.

Zygmunta I
 Donatywy, i
 Zygmunta Au-
 gusta.

(Zygmunt I król polski, ojciec króla
 wyobrażony w wieku 60 życia swego).

(Wotziny obryza Sarmacji król, Marowiec
 i Aligze, Rusi i Prus Pan)

F Ryzunek pod N° 10.

F (roku pańskiego 1538, panowania 32)

F (Zygmunt August król polski, w. Xicie
Litew. majczy 24 lat).

II (Roku pańk. 1548. Robota Domini-
ka Weasta).

go na tawozry, i w napisie Anno
Domini MDCXXXVIII regni sui XXXII

W średnicy 18 linii, Na tawozym
w koto puziessia: Sigis Aug.

Pics. Polo. Mag. Dux Lit. aet. s. XXXIX

Na stronie odwrotnej orzeta
w koto napis Anno D. Mii 1548

Dominicus Venetus fecit

W średnicy 25 linii. Ryjunek
pod N° 11, 12.

Lożnicj brano nietyl-
ko uroczystości rodzinne,
ale i wypadki lub zdarze-
nia polityczne, na posrod
do bicia i rozdawania
medalów, ktadac na nich
tylko rok przypominają,
cy samo zdarzenie, a nie-
kiedy dodając jakosie zda-
nie moralne, jak np me-
dal Zygmunta Augusta
z napisem: durum pa-
tientia frangit / Swardo
cierpliwosc kruszy / iro-
kiem 1569. pamiętnym
unzia Litwy z Heronay

przebity krowu w roku
1571, w średnicy 1 cal 10 linii
tu wyobrazonej pod N° 13
Jany tegoż monarchy
i napisem Deus in vir-
tute tua tactabitur rex

W Boku w potęgę i swojej krowie
cieszyć się będzie. —

W średnicy 1 cal 9 linii / pod
N° 14), albo Zygmunta III
w roku 1621 / pod N° 19) / po-
wodni wyucztwa Cho-
cińskiego, rozdawany
tym miarowicie, któ-
ry do pomyslnego wy-
padku tej wyprawy czyn-
nie się przytowrzyli, albo
przynajmniej należeli

Medale takowe donaty
wami ^{miano} swarc / podawane
krowem lub honorowem
swarc by je moim / rozda-
wano srebrne a najonej
siej stote. W swadze nas-
obeymo-

obejmowały srebrne od 2 do 24
 talarów, a w złocie od 5 do 120 du-
 katów, jak mi się widzieć
 je dawnato w zbiorach nu-
 mizmatycznych miano-
 wanie Henryka księcia
 Lubomirskiego i niegdys
 szawarskiego w wierszy
 tetu tudzież Sr. Hr. Kaspła-
 ckiego. - Osoby je otrzy-
 mać miały prawo ich no-
 sić, i niektóre z nich no-
 sity je srebrnym wieszcie na
 sztywnym tarcu albo na
 wstędze szaryj na pierś
 wiszące. Te kolor wstążek
 takowych nie był prze-
 pisany ale zawisty od 1880.
 li noszącego, rozumie-
 ciej przeważnie Wixenunki
 zaś takowego noszenia
 widzieć często można na
 dawnych portretach szar-
 komitych meżów.

Takowy jest u nas porządek
numizmatów czyli sztaci-
wych medalów. Dzielę nas idę
na wiecarnie pamię-
tki jakosiego rodzaju
czyli sztaciwe medale tu
starych, obejmujące
wzmiankę, czyu lub wy-
padku, nastaty dopiero
później, po ostrych meda-
lach uroczystości rodzin-
nych czyli po medalach
donatywowych. +

Od medalew
honorowych monar-
szych wcale różne
donatywy majątkie
(medale podarkowe
miały).

Dodać tu jeszcze nale-
ży, iż medale donatywo-
we dwojakiego u nas by-
ły rodzaju. Jedne wy-
gotowane w rozkazie mo-
narchy, który je różnym
rodzajem osobom; drugie
wybijane przez samych
swe miasta jakoto Gwarski,
Toruń, Kraków i t. d. A po-
wodem wystawienia w
monarchii, ich nastubin,
pobyt w swich murach, na

sojusze i tym podobne okoli-
 czności, i składane przez
 magistraty miast monar-
 chom w ofierze, przepięcia
 są niemi kubki lub puha-
 ry srebrne albo miedziane
 z napisem srebrnych tarcz
 niekiedy w kilkudziesiąt
 i więcej exemplarach. Na-
 stę przez te magistraty
 rozdawaty takowe medale
 rozmaitym osobom w po-
 darunku przy różnyh
 okolicznościach. Wyta-
 śniaty one w policiach jednej
 strony popiersie monar-
 chy z jego tytułami w oko-
 ło; na drugiej zaś widok
 miasta albo tylko herb je-
 go z napisem Civitas fieri
fecit, albo też Es auro so-
lido civitas gedanensis ff.
 Znany ich szereg wyliona
 Bentkowskie w spisie me-

datów polskich pod N° 78
 79, 84, 119, 125, 143, 160, 190, 236, itd.
 nie wspominają tylko któ-
 re bito na wypadki histo-
 ryczne i ich nadmierne
 niemi. Nie podaje żadne-
 go tu ich rysunku, mając
 mówić tylko o medalach
 podarunkowych i honoro-
 rowych monarszych. To
 chyba dodać należy, iż
 takowe donatywy miast,
 nie były znakami honoro-
 wemi do noszenia, ale tyl-
 ko podarunkami, grze-
 nieżemi w miejsce brzo-
 wanej monety. -

Wracając przeto do za-
 dania naszego, honoro-
 wych medalów monarszych
 srylionę ich podług porzą-
 dku czasu. -

Do donatywy Kujaw
 ta Augusta należałby
 pierwsze medal srystawię-
 cy jego poprzednie.

Donatywy z
 gminą -
 gminą.

15 giej strony jego matronki ka-
 taryny w średnicy 3 cale bli-
 niu pod N° 15 wyobrazony
 gdzie rok 1681 miał przypo-
 minać poddanie się ka-
 selerów miexawych Ju-
 stantkich Sigmuntowi
 i odstępowanie do wiary Katto-
 licy ich W. Mistrza jako Ksie-
 cia kurlandzko-semigal-
 skiego. Tędy medal prze-
 ślicznej wyśnutej rzeźby
 wytworzonej popiersie
 tego króla, a z drugiej
 strony niewiaste wyobra-
 żenie religia i napis
 wokoło: Dum spiritus
hoſ reges artus florent
 duch temi cnotkami na-
 stadniej. W średnicy 3 ca-
 le 5 linii pod N° 16 wyobra-
 16 żony. Napis ten sięgał
 się do rozdwojonych naon-
 czas zdań religijnych mie-
 dzy wyznawcami Chrie-

(a) Według innego wykładu ~~strona odwrotna~~ ^{wy-}
 tego medalu ^{ten} na wyzdrowienie monarchy ~~z~~
 bity wystawia ^{z punktem wrogim, a w szczególności}
 boginię ~~z~~ ^z ~~Droura~~ ^{Droura} ~~wystawia~~ ^z ~~z~~
 chęcią do swobodnego życia ^{używania}. Ja-
 koż wykład ten z zadowolaniem ~~dot~~ ^{dot} ~~wa-~~
 rku ^{stosowniejszym} by się zdawał na poda-
 rku ^{noworocznym} lub przy dworskiej uro-
 czystości.

Stefana Bato-
 rego medale
 honorowe.

F z napisem Stephanus I. D. G. Rex Bo-
loniae 1587.

F z napisem Stephanus D. G. Rex
Polon. et Mag. Duc. Litua.

ściaństwa i projektowanej
 przez tegoż króla reformy
 Kościoła. ^(a) Lew wiszący na
 Tarcuchu na pierwszych mo-
 narhach do rozmaritych usąg
 podaje materiją *

Pod Stefana Batorskiego
 gdzie medale prawdziwie
 historyczne upowszechnia-
 się powoływają, donatysza-
 mi mnie krajomemina
 tary następujące medale.
 Pierwszy z nich wystawia
 popiersie króla a na stronie
 odwrotnej ortawamego bez-
 ładnego napisawołny
 w średnicy 23. 19 linii pod
 8° 14 wystawiony. Drugi,
 popiersie wprost patrzając
 a z odwrotnej strony korby
 Polski i Litwy utrzymy-
 wane przez aniota, obok
 Mars i Pallada, w otoku
 nie exerto przez tegoż
 monarchę postawiane.

concordia vinculum rei publicae
 / zgodzi uszora, post parostwa,
 ktorém buralisszych lub karo-
 sumiatrych magnatów do u-
 miarkowania i zgodny nakła-
 niet. / Wredniery kal blinij,
 tu pod N° 18 mystawiony)
 Imeci awredniery 22 linie my-
 stawia popienie w praszej
 strony widziane, na ubior
 perexya i enapka w kitha-
 Na stronie odwrótniej ornet
 w rozporstani skrajta-
 mi spoglądajacy ku storoni
 Pod ortom korona, berto, micz
 i rozienka olisora, bez riu-
 dnego nobu stron napi-
 su, gdyj dmat tego medalu
 esemplarne, które wrodzia-
 tem w cesarskim gabinecie
 w Wiedniu i w Warzawie
 u Fr. Al. Potockiego, majapna-
 pisaj: Stephanus D. G. Rex.
Pot. tudziex Si deus pro no-
bis quis contra nos (Sexti
 Nig w nam i ktorz, pincis
 no nam), ^{nie} hic republice

15

lecz wkręsto wymnięte, a na
tem półniejszej są reży. -

Henryka Waleczyńskiego
są mi znane i nadno me-
dale donatyrów. Podobno
krótkiej jego w Polskiej Koronie,
dy nie dowolity mu na
tej drodze okazać hojności
lub względów monarchy
niektórym osobom, zeta -

F. zera z i do wybitia monet jego
w Polsce wcale nie przyjęto.

Donatyr
Zygmunta III

W czasach panowania
Zygmunta III upatrujemy
główniejnie medale nagro-
dowe rozmaitej wielkości.
Pierwszy wystawia i podpis
nie monarchy i napisy
tutor eo okoto; na drugiej
na stronie herby polski
litewski, królestwa sasko-
kiego i w środku rodziny
Waxów, a nad koroną rok
1611, w okoto naś dalszy ciąg
tytułów monarchy, w
średnicy 2 cale. - Drugi też
same postaci i tytuły wy-
stawi, ^{wystawi,}
na obu stron, (ale nie)
sównie jest większy, gdyż

19

w średnicy ma 2 cale i 10 linii
 a nad koroną rok 1621 tu pod
 N° 19 wystawiony, Rozda-
 wany jak się wyżej powie-
 dziano w trzech komercyjach
 umiarkowanego, a później i innym
 osobom - Inni podobny
 ale bez herbów i wędzideł,
 w wrograniasty, tu wy-
 stawiony pod N° 20. Naprawdę
 i medale z popiersiem
 gmunta na jednej, a na
 drugiej stronie jego matry-
 ki Anny, i drugiej Konstan-
 cyi, nie mając żadnych
 napisów prócz tytułów
 monarchicznych / w spisie Bent-
 kowskiego pod N° 59, 71, wymie-
 nione / należały także
 do donatyr osobliwie dla
 osób szlacheckich państwa, do
 dworu mających. -

20

Władysław
 w W. medale
 podarkowe.

Władysław IV rozda-
 wał medale honorowe
 podobnie jak swoim popier-
 niem i tytułami, a na od-
 wrótniej

i dalszym ciągłem tytułów, jako to:
 F. Vladislaus III S. P. Rex Pol. M. Dux Litv.
 Russ. — Prus. Mas. Sam. Liv. nec non
 Sue. Got. Vaud. hered. rex (Władysław IV
 z boję, Sacki król polski, W. X. Lit. Rus. —
 Prus. Mazow. Zmudz. Infl. jako też Szwed.
 Got. Waud. dziedz. uról)

wrotnej stronie i herbami
 nie tylko Korony i Litwy ale
 i królestwa Szwedzkiego, pod
 okrągłe drugie małe i małe
 wypukłości, w środku <sup>(pierwszy 19 linii, drugi
 20 linii)</sup> 26 <sup>(22 linii, tu pod N° 21, 22, 23 wy
 obranone.</sup>

Od tego porównania po
 chętny przekonywam się
 mianowicie w mienionych
 starożytnych portretów,
 że lubo rozdawanie meda-
 low honorowych nie usta-
 ło, noszenie ich jednak na
 szyi niewiernych mało
 potrzebać się daje. Wskaza-
 no i Jan Kazimierz roz-
 dawał medale donat yssro-
 we, wystawiającego popie-
 nie ^(i napis tytułów) a na drugiej stronie
 herby polskie i szwedzkie,
^(kiedyś dalszy ciąg tytułów)
 jak rypane pod N° 24 w śred-
 zmini. Prot. 1652, na tym
 medalu potoczny napis
 tuym jest w dziejach pol-
 skich zermaniem uktadów
 za pośrednictwem Francji
 i Hollandyi i Szwecyi roz-

Jan Kazimierz
 1720.

poczekaj, dla tej jedyniej formy
 uszyj i z ministrowie saszewicy
 nie chcieli uwazac petnomo-
 cnictw negocjatorow pol.
 Kich na wzajem poniesia
 w niem wyswat Jan Karol
 mierz tytul króla saszew-
 kiego, i nie w piecacei herb
 saszewicki byly umieszczo.
 nie Król ^{jednak} nawet i po tem
 odawaniu herbow saszew-
 kich w medale podarow-
 wym nie opuscil. -

Ta królów Michała
 i Jana III nie upatruje
 juz medalow saszewickich
 donaty wossyly jakie
 w wicku 16 i potowic
 monachowie polscy
 jako kraki naszczepne
 rozdawali. +

III Order projektowany

Wielkie ograniczenie władzy królewskiej
w Polsce sprawiło, iż dziełowi monarcho-
wie najchwałobliwszymi osiągnięciemi zamia-
now do skutku przywodzić nie mogli. Władcy-
Staw IV uznając potrzebę rozszerzenia wła-
dy monarchiej przez swódek jakowyp mo-
żniejszych panów przychylniejsemu
sobie przyjąć, upomniawszy go w orde-
rach, którym monarchowie europejscy,
bądź zachwyceni w krajach obywateli za-
sługowali, bądź możnych a mniej przy-
chylnych ujmowali i przyśkiwali. f

Władcy Staw IV or-
der N. Panny.

N. Panny

W roku 1634 zamysłat Władcy
Staw IV ustanowić order
pod nazwaniem orderu
Najświętszej Panny niepo-
kalanego poczęcia. - Sta-
nowić go miał starożytny
stoty, na przemianę x pe-
ku stokrat otoczonej x stoż-
ką białą i na niej wyra-
żon urita vestris jedno-
krona ita, tudzież ulubie-
tej otoczonej promieniami
x napisem velivodha in
te ps tobie. Na tym tam-
cudku wisiał krzyż, okrę-
szone emaliowany, x któ-
rego środkiem wisemurek
N. Panny ze stożkowaniem
kami depicją smoka i
napis vicisti vince x wy-
uczytas x wyuczas. Nadru-
giej x as stronie krzyża orzel
biały x rozpostartymi skrzy-
dlami według wyobrażenia

* [Porzet kawalerów tego orde-
 ru nie miał przechodzić linby 711 opoz,
 króla. Brzoza kawalerów zaś z podda-
 nych koronnych i litewskich, ^{szlacheckich} ^{wybranym} ^{szlachty}
 przynależnych do Polski powołanych. Mia-
 to być wolno przysięmować do tego orde-
 ru cesarzy, królów, książąt i inne sa-
 me osoby cudziemu, byleby ich
 więcej nad 24 nie było. Zwrócić należy
 uwagę tego orderu i jego wyznaczenia
 zachowane było samemu monarce
 i jego następcom, którzy wraz z królew-
 skim ^{insygniami} ^{insygniami} ^{insygniami} ^{insygniami} ^{insygniami} ^{insygniami} ^{insygniami} ^{insygniami}
 obejmować, i wszelkie znaki orderowe
 w dzień koronacji swojej (chybaż dać im
 wliźbie kawalerów byli) na się przybi-
 rać mieli.

pod N° 25 a. b. Subo statuta tego
 orderu otrzymane jak nasto-
 dzenie statuty apostolskiej
 i wydrukowane były w Pra-
 mie, Panossie jednak polscy
 sprowadzili się najnowsz
 dzeniem onego, upatrując
 wznachy orderowych odzna-
 czenie ubliżając rósnowici
 słabochwiej. Tak więc order
 upadł z projektem —

III Wskazanie i odwołanie
białego potwierdzenie jego
i zmiany

Wskazanie or-
dem białego
przez Augusta II.
w r. 1707.

Cesarz Władysław IV w projek-
sowanym ordemie dokonać
nie mógł, ukończył August
II w tym czasie i oddawał
przez Władysława tokieta
oznaki honorowe białego
tego albo jak niektórzy
mniemają, stanowią order
białego (orta). Monarcha
ten nekony wojna, svedz-
ka, i opuścił od wielu
magnatów którzy się z
Karolem XII potarli, wa-
nie i jemu swego w Szwecji
nie i Piotrem W 1705 roku
zaprowadził rozdanie
daru exersionem i eon
go, na którego jednej stronie
był wizerunek białego
i napis pro fide rege et legi
sua miare, króla, i prawo
albo jak niektórzy to percella
maozli

Tomaszki na wiarę, krola i
 wolności (a) a na drugiej stro-
 nie gwiazki A. R. / Augustus
 Rex, noszony na wąskiej
 pętlitnej wstążce na le-
 wym boku. - Pośrodku mie-
 nit on ten medal na ośmio-
 ramiasty, podobny do krzyża
 orderu S. Ducha, obramow-
 any brązami białymi,
 na którym rozpostarty
 orzeł biały. Progi pomię-
 dzy bokami krzyża drogi-
 mi kamieniami onidbio-
 ne, u góry korona złota.
 Noszony na sztyku wstę-
 pki białej z obramow-
 any brązami meduz wice
 punktu pod N° 26 (b).

(a) Powody do pominięcia w tym
 tekście powodu wstępnego są, wpa-
 miętn. Warsz. na rok 1821, miesiąc kwiecień
 czyli Tom XIX N. 593. - Nie było wzmianki o białym
~~lub oryginalnym~~ lub wyobrażeniu zgowanego

(b) Rysunek ten określony według same-
 go opisu u Fr. Sapiesty.

Senzel in Saxon. numismat. ^{lin.} Albert.
 p. 709 pisze o prawdziwym, i w dziele swoim
 Bibliotheca curiosa reposit. III wyta-
 ku nowy order, który mógł być tego

ustale
 01 tateurue
 n i g m Ordem Orta
 biatego 1813 roku.

Nakoniec 1710 roku nastosowa
 go do innych europejskich or
 derow, stanowiąc w tego bta
 kitna, miorowa, z lewego na
 mienia p miewieszone, u dr
 tu w krxym i xtotym bry
 tantam ^{wyjadzanym,} na ktorym
 ornet biaty s m mliossany
 w rozpostartem i skory
 starni, a na drugiej stro
 nie cyfra A. R. (Augustus

Pca.) i wiaada na i xtotu
 brytantami ^{sterok} w rogach na
 petniona, w napisem w 4
 stronach pro fide regē et lege
 do noszenia na lewym bo
 ku jak w inenuneks pod N° 27

27^a 28^a ~~28^a~~ ~~29^a~~ [Pray tejt okolicznosci
 i na pamiatke wskresze
 nia orderu orta biatego wy
 bito medale w napisem re
 staurator ordinis uquilae
albae (wskresiciel orderu
 orta biatego) jak w inenun
 ku pod N° 29, 30. [Na gwiez
 dziec p r x x m m o n a r e k s p m o
 x o r e j w m i e j s e s y r a w e l

działa znaleźć wiadniej z bibliotek warszaw.
 Arch.

rege byto grege. Co oby nas du-
chowno tym orderem. Kosacki
wwe niemosity wstęgi i le-
wego ramienia. Karsieskoněj
ale na szpi i wioxazymna
piorsiadz krxrysem i gwiaz-
zda u bokru! -

Mata zniawa
w krxrysem i gwiaz-
kach orta bratego puz
Kwila Stanisława Au-
gusta.

Thról Stanisław August
karkosząc order orta brata
tego, smiejow tylko cyfry
w krxsiciela imię Marij
w cyfrze umieścił, tuowicz
brylanty i krxyza i gwiaz-
zdy usunął, wredug wixe-
munku pod N° 31^a 32. Pisatall
ton i krxyza i gwiazdy
pozostat nieodmionny na
Frederyka Augusta księcia
saxonskiego, i cesarowa
maria N. Alexandrowi
Mikotaja -

31/10/32

Lancuch orderu
w orta bratego.

Przy wrozystościah
nadzwyczajnych jak u
koronacyach nosit me-
narcha smiejow krxyza

na wstędnę bte kriticę, tam
 uhy na sary misnary a tracy
 na pxemiary ogniw sto
 rony, w których jedno wysta
 swiato orta białego, drugie
 wśród okolistych, promieni
 Matke najświętszą stojącą
 i trzymającą Pana Jeru
 szalę w ręku, Trzeci zaś cy
 frę liter A B Augustus B
 jak to wytaśsi medal
 pod N° 30 która król Stani
 sław August w cyfrze imie
 nia Mariji zamierzył. Na
 tym tawieukie misie kracy
 na którym rozpuścarty
 jest orzeł biały według
 wzorunkie pod N° 33 Tak
 mym tawieukem orzobio
 ny był król Stanisław
 August w czasie swej kor
 nacji i podobny z prawie
 N. Mikotaj w czasie swej kor
 nacji na króla polskiego
 1829r. na sary Naj. matronki
 mojej według rysu wytaśsi
 sary jej ^{widera} rycanek w tej epoki.

f wśród armatury

Ott
 Za utworzeniem Kręstwa Warszaw
 skiego N. Fryderyk August zachował
 całość i uisnienie orzali or
 dem orta białego, i podobnie N. Ale
 ksander po wskrzeszeniu Kręstwa
 jako i dochojny następca jego N. Mi
 kotaj; w do roku 1820.

Ott

Zmiany w go-
stań Orderu bratniego
przez N. Mikołaję
zaprowadzone 1831 r.

F 2 d. 26 maja 1832 roku
7 czerwca

Dopiero ukazem swoim
z d. 17 listopada 1831 r. N. Miko-
łaj wcielając order ortobia-
tego do orderów Cesarstwa,
następującemu według urzęd-
owego opisu „ukazem” na-
dającego Senatu, „przekona-
ny” odmiany „Order ortobia-
tego ma tylko jeden sto-
pień. Wstęga białotrąba na
prawy bok z lewego ramie-
nia przepasana, na któ-
rej nasieszony jest znak
orderu wyobrażający ortobia-
tego dwójgłowego „ko-
ronę”. Wstęga ortobitowa, szare
początkowo a wkrótce
gon obwidzionie szatami.
Na piersiach krzyż, okręto-
ny emaliowaną proteżyną
na szacie gniazdzie i po-
trójną wążką, obwodką
średnią srebrną a skrajne-
mi szatami. Na wystaw-

jacych koncach krajina stote
 kulki a miedzy niemi w stro-
 ku mate p'othola. Na kraw-
 zu niesionym przez droj-
 glosnego orta, biały jedno-
 glosny na prawo i wroco-
 ny orzel z mata, na gło-
 wie stota, korona. Na
 stronie odwrotnej krawcy pu-
 dtwinny z cyfra Maryjske
 srodku. Cyfra stota sry-
 skana do nasmerca
 na lewej piersi w srodku
 majaca krawcy ptomic-
 nisty z trzema wazkic-
 mi u brzeziw obrodka
 mi z ktorych srednia chci-
 wna a dwie drugie stote.
 W okoto na ciemno bte-
 kitnym obrwodzie godlo.
pro fide rege et lege tra-
 wiane króla i prawoj
 Podług rysunku pod 34, 35.

1. Dadae jeszcze nalezy do uia-
 domienia o orderze orta bialego uatg-
 najace szoliznosc: Naprad, ze powie-
 waz order ten wielonym jest do Orderow
 cesarstwa, a order S. Jozefa ma takie
 wstazki btekitny, przeto dla roznicy otrzymu-
 ję zaszczytami orderem orta bialego wtraj-
 muję wstazki ciemno btekitny, do gwa-
 ratowego przyblizaję się. Powtore,
 ze osoby posiadaję order orta biala-
 go, tudziez order jakowy cesarstwu wy-
 szy od powyższego, jak n.p. S. Jozefa
 lub Aleksandra Newzkiego, ~~nie~~ na
 3. i nie mogę już wstęgi orta bialego uo-
 sic przeniesionej z ramienia; mają więc
 tego orderu wiszący szczy na wstędze cie-
 muo btekitnej szczy jasnoszkarawej. Po-
 2. ~~tworzą~~ ^z szczy i znaki tak orderu orta bia-
 tego jako też S. Stanisława, ~~postanowieniem~~
 powyższym postanowieniem N. Mikotaja
 nowo oznaczone, winny być noszone przez
 2. wyzszych kawalerów tych orderow, tak po-
 przednio w jakiejkolwiek epoce czasu, jak na-
 stępnie po zapadłym postanowieniu krotk-
 ich oznaczaję, ozdobionych, co Komisya
 Prządowa sprawa Wzra. Duchow. i Osac. publ. w
 Krolestwie polskiem ogłaszaję przez Gazety Warszaw.
 w październiku 1832 roku, a wata, acoby wzy-
 szy kawalerowie ponizionych orderow szczy się
 do tej ^{najwyższej} decyzji, stawali

34, 35

IV Medal pierwszy z przy-
kazaniem me jest nad-
groda

Medal Augusta III
dla zastawczych dy-
watek, mianowicie
uroznych i wstajacych.

W pierwszej potocznie 18 wie-
ku był w Polsce tylko
order orła białego, któ-
rym monarcha krakow-
mitrych panów nagradzał
lub kaszycat. Medale
donatywowe wyszły krępa-
nie nie krępa. Król
ksią August III pragnął
w urzędnicach, w tudziach
uroznych, w artystach i
w ogólnosci w obywatelach
wszelkiego stanu nagra-
dzić następcę lub poświę-
conie się ustanowił me-
dal napisem już swoim
De rege et Republica bene-
merentibus (Dla dobrego za-
stawczych względem mo-
narchy i kraju), gloszący

ix w nadgródę, tylko miał być
rozdawanym, a to w dniu
imienin królewskich d. 3.
sierpnia przypadających. -

Wystawia on ze strony
główniej popiecznie królew-
skie, a ze strony odwrotnej
stół, na którym rozpostaw-
ty order orła białego, nie

na wstędnę lecz na tawion-
chu wiszący. Ex napisem
De rege et republica bene merentibus.

Wzrosty ~~przekształca~~ ~~rozmiar~~ ~~Wod.~~
Dzielnika rozdawia, jak kiedy 1749
cinku (cał) 1740 3. aug. Wielko-

ści 26 linii w średnicy, tu
pod № 36 wystawiony. -

Medale takowe nie wystawia-
ją panów, tylko rokownik

widziatem x lat 1749, 1750,
1759, 1763, lecz nie wiem x po-

wszyciu, od którego powy-
nają się roku. -

Ex napisem Augusta II. II
sa, medale x jednej strony
cyfry królewskiej a x dru-
giej cel do strzelania x na-

Ex napisem w ołodo Augustus III
D. S. Rex Poloniae

wracających się
Ex z tożek ogniu z poronim, t. j. orła, cyfry
monarchy A. R. wśród armatury, i matki
najświętszej wśród promieni

36

Medale kawa-
kowe i cel-
nego strzelania.

pisem Una meta omnibus
in Pentkowskiego pod N° 553
opisanym wystawiającym, na
celne strzelanie w Dreźnie
rodzane, lecz opuszczone
jest tutaj jako nie należąca
do Polski. —

§VI Ustanowienie orderu

S. Stanisława i imia

ny jego.

Order S. Stanisława
ustawiony 1765 roku.

Król Stanisław August
obmyślając sposób uchwycenia
następnym, którzy
wymyślonych dostojności nie
dostajiszwary, zdawali się
nie mieć jeszcze tożsamość,
którego order Order białego
wymagał, ustanowił order
S. Stanisława, jako wrtępo
i przybliżenie do wyjątkowego.
Postanowienie to nastąpiło
w dniu 8 Maja 1765 roku, to
jest w dzień uroczystości
S. Stanisława biskupa
i mecenarza, którego
imieniem król był nazwany.
Legę imieniem S. Stanisława
przyjmoł, stąd się to nie tylko dla
wiecznej pamiętki
katołyckiego ale bar-
dziej

dziej jeszcze dla tego, aby to
 w rodakom stuzyci miato
 ku ozdobie, od rodaka swię-
 tego, patrona królestwa
 polskiego, za pełną otrzy-
 mato świetność, a tem samem
 do pomnożenia chęci wka-
 zugiwaniam się ojezywie,
 dopomagato. —

Chęć nadto monarcha
 przy powroćkowym tego
 orderu ustanowieniu
 świeckiej mu dodać świe-
 tości, udzielił go wielko-
 bom najwyższego w godności
 stopnia, tym nawet które
 od dawnego czasu orderem
 białego były naszy-
 wane. —

Znaki jego były: Kwadrat
 da srebrna na lewym boku
 do skrzy przypięta, w ośmiu
 róstworzystych pękach pro-
 micni spójona. Na środku
 jej okrąg rękaw szoty w rami

wieniec laurowy zielony,
 wstęga błękitna, koto niego
 okręszająca się spójorną, w nim
 drugi okrąg srebrny srebrny,
 na nim napis złotymi
 literami napis praemianus
institat / nagradzając karbu-
 ca). Na samym środku tas-
 ca srebrna okrągła, ze
 se składem liter złoty
 ciela imię wyrażające
 S. A. B. (Stanislaus Augu-
stus rex). Na następne nas-
 pionsowej z białymi brze-
 kamii z prawego ramie-
 nia spuszczonej wisiał
 krzyż osmiokątny czarno-
 ny z wachtem prosteco-
 ny, między promienia-
 mi osty białe ma-
 jący, a we środku obraz
 emalowany S. Stanisła-
 wa biskupa i męczennika
 ka z biskupim odzieniem
 trzymającego pastorał, w bla-
 kietnym polu z przydaniami

po bokach literami S S (Sanctus
Stanislaus). Ten obraz naswarty
 jest w wieniu laurowym
 na czterech miejscach stoła
 witega przemieszczanym. -
 Na drugiej stronie kruszkiamp
 dobnym wieniu laurowym
 ma tarczę białej wypputej
 emaliowanej cyfrą katorzy
 ucla ^{SA} godlug rysunku pod
 N°. 37^a, 37^b, 38.

Spisał tego
 nożewia przy
 orderu białym
 tego.

ci którzy posiadali order
 białego i S. Stanisława
 nie nosili witegi orderu
 S. Stanisława x prassego
 mienia ale tylko kruszki
 na takiejże wte dno x x x x
 na pierś wiskaw, co takie
 karbowywały osoby duho
 wne tym orderem na
 szarym.

Wedle statutu tego orderu
 nieba kawalerów sta pnie
 nosić nie miata, a nikt ze
 szlachty polskiej nasawyo.

wyrznuć nie ^{powinien} mógł
 żeby wprawd wywodz ssego
 architektura cetero ma herba
 mi ze strony ojca i tyfuż
 ze strony matki nic ud.
 wodnit. Nadto kawalerowie
 obowiazani byli pitacie co
 rocznie 5 dukatow, z ktorych
 4 snto na szpital Dzielna
 1 na Jezus w Warszawie,
 a jeden dukat na recejat
 murnika ktada sie
 majacy na more i sba.
 wienny ratunek wyrod
 braci. +

Do jednego
 brzegu białego do
 dany drugi przez
 N. Fryderyka Au-
 gusta 1809 roku.

Fryderyk August Książce
 Warszawski nakazuje
 order S. Stanisława, dekre-
 tem d. 16 Lutego 1809 roku
 wydanym, zmienił wte-
 gę Stanowisz, iż nowe mia-
 nowani kawalerossie suty
 srać mają, wtegi pionso,
 strój morossiej, nie z jednym
 po bokach białym brzegem

leż podrobnym jednym od
drugiego odwróconym.

N. Alexander za-
chowyje go, po-
dzielił go na 4 klas-
y 1815 roku.

N. Alexander Cesarz i król
polski postanowił
na d. 19 grudnia 1815 r. w War-
szawie wydanym pod tytułem
order S. Stanisława na cze-
stą klasę i rozporządził,
że ordera pierwszej klasy
pozwolano jakbyta odna-
wiona dekretem króla sar-
ackiego księcia Warszawskie-
go. Krzyż drugiej klasy
jak przy wielkiej wste-
dnie tylko nieco mniej-
szy noszony na szyi,
i ustanowiono dla pier-
wszej klasy gniazda
przy lewym boku. Order
za trzeciej klasy powo-
bnież noszona na szyi
podług kierunku pod
N° 39^a, 6; ordera czwartej
klasy krzyż na wstążce

39^a 6/

przy biurze guwika Posta
nowienickas' z d. 46. grudnia
1816 roku przykazała ona opta-
ta równa przy kawale-
rów krajowych na wpi-
sat Dixiciątha Jesus, a mia-
nowicie; od klasy I 172 złote
te, od klasy drugiej 54 złote
od klasy III 36, od klasy IV
18 złotych.

N. Mikotaj za-
prowadził koman-
dony z uposażeniem
i przepisami statutu.

N. Mikotaj podniósł
kasety tego orderu postanow-
wieniem swoim z dnia
 $\frac{2}{14}$ września 1829 roku przy
kazac w statucie dlań
wydanych nowe jego przy-
wileje, między innymi u-
czynienie dotychczasowej ro-
wności optaty przy kawale-
rów krajowych do Dixicią-
tha Jesus wnoszonej a przy-
kazając 15000 złotych
rocznie, które podnieśli
być miały na komando-
waje przyznane do klas

rotmistrz a mianowicie:
 9 komandorów po 4000 złotych
 dla pierwszej klasy;
 12 dla drugiej po 2500 złotych;
 24 dla trzeciej po 1500 zło-
 tych, a
 48 dla czwartej klasy po 1000
 złotych —

Znaki szlacheckich klas
 powożaczy też same, tylko
 nie kawalerowie wszelkich
 klas powożani do ko-
 mandorów otrzymali
 jako znaki odznaczający ko-
 rony przydane nad krzy-
 żem według wyobrażenia

40. pod № 40^a, 40^b. Nadto w dobie-
 ni orderem szlacheckiej i 2-giej
 klasy najprzód się między
 kawalerami kommando-
 wami, a następnie w orde-
 rem trzeciej i czwartej
 klasy mianowali się
 kawalerami ponsywo-
 wanemi. —

Zmiana w
godzinach w 1832
zaprowadzona

Po rewolucyj roku 1830 Król
sarksi król szczeniacy order
dotychczasowy królewski
J. Stanisława do orderów
Cesarstwa, postanowił u-
kazem swoim z dnia ¹⁷/₂₉
Listopada 1831^{roku} ³⁰ ^{Grudnia 1831}
¹¹ ^{Stycznia 1832}
roku, iż order ten rosyjski
cesarsko królewski w ten
stopień mający według
następnego opisu ma być
mierzony: „Stopień pier-
wszy wierzony ma mieć
w kształcie na morowej
wierzonyj wstęce, szerokość
4¹/₂ cala i podwójnym biał-
tym brzegiem, na lewym
boku i wamieniu prawego
przebiegającej i gwiazdą
do nawiązania na lewej stro-
nie pierwi, po brzegach
i w potrójnej stłote obwód-
a na ostrym jego końcu
stłote

sztole kulki między niemi
 sztole półkugi. W rogach kopy
 na zewnętrznych stronach sąjskie
 dwa głośnie orły, a w środku
 na białej emalii otoczo-
 nej sztołem otoczeniem ma-
 jącym kielony wieńiec,
 łacińska cyfra S. Stanisła
 wata tak wyobrażona.
 Gwiazda srebrna
 mająca być nosić na le-
 wej stronie pierwi, w kroc-
 gu nosić ją mającym ^{tyż} ob-
 wodny z których skrajnie
 sztole a średni kielony

Godto ordenu praemiando
incilato nagradzają na-
 chcają w środku na ma-
 tym sztołem krawku sta-
 nińska cyfra S. S. [Stepień
 drugi taki krzyż do
 noszenia na wisi na ta-
 kiejkę w tęczu ^{tyż} ~~całe~~

szerokiej & podobna, gwiazda
Stopień trzeci takich krajów
do noszenia naszy, na ta-
kiejże stronie półtora ca-
ła szerokiej. Stopień czwarty
ty takich krajów do nosze-
nia szpilkowej minijony,
na takiejże stronie sze-
rokiej półtora cała średnio

41, 42 rysunku pod No. 41, 42. "

Dość tu jeszcze ułamy, iż osoby i
znaki orderu S. Stanisława powziętem
postanowieniem orszawem, winny być no-
szone przez wyświec. kawalers, tym or-
derem, tak poprzednio w jawniej dozwol. epi-
scopu, jak następnie po zapadłym po-
stanowieniu król. ich orszawem, orsz.
biurow, jak też to już przy orderze biał.
białego ^{tablic} wyżej uawienito na k. 36.

VIII. Medalie nagrodowe i zna-
ki honorowe korpanowa
niac Stanislawow August

Wzrost Stanislaw August
jak sam narodzi i umierze pro
siu wielce ~~pot~~ lubil i poswa-
kat, tak tez miłosc i wzace-
nek tu nim i narodzie
pomnosc i do ich udostko-
malenia kachcać sie sta-
rat. Pomijam medalona
wrocie pojedynczych mekoss
i rokowania jego bite, jak
np dla Konarskiego, Sta-
niskiewicza, ^(Krasickiego) Pocobuta i te
jakot do celu niniejszego
gdzie ~~aglowe znaki nagroda~~
pisma, ~~nie wstawiać~~
~~we wymiennie~~ ^{tylko} ~~znaki i)~~
~~See~~ miwiscie ~~te~~ nalozym
datach nagrodowych ogot-
nych. Takim byl medal
juz w roku 1766 postano-

Poniewaz sa to nagrody osobiste i wlasni-
wie nad wszelkie ordery wyzsz; wzelabo
nie wchodzi one

Medal mescu-
tibus za wszelkie
zaslugi i wlasne, zsta-
niza nagrodowe.

swiony, rozmaitej wielkości,
 wystawiający się z jednej stro-
 ny przepięknie królakomapa-
 sem w otoku Stanislaus
Augustus D. G. Rca Polo-
niac M. D. Lit. z drugiej
 zaś z wieniec debosy lau-
 rowy i oliwny rozmaitej
 kształtem rozłożone. Głowa
 największą w średnicy
 dwuleźlinie w okoto wypra-
 zu natrzy wiewne rozdzie-
 lonego ^{me-ventibus} mentibus wysta-
 wia wieniec oliwny, w ko-
 to tego wieniec laurowy,
 i znoszu w okoto najwię-
 kszey debosy wzajemnie
 nie dotykając się wcale.
 Drugi tejże wielkości przy-
 stawia takiż trzy wien-
 ce obok siebie i niby trój-
 ką ^{wróćtem wziętych potężone} tworzącą (a u góry wo-
 taku wyraz mentibus
 kształtowanym ^{lub} zastępującym

Trzeci w średnicy skal bli-
przedstawia podobnie
zwieńce jeden na drugi
małwonać i w otoku wgo-
ry wyraz invenitibus.

Czwarty w średnicy skal bli-
nie, takiż sam jak trzeci
według wzoru pod N^o.

23. 22. 45, 46,

43-46. Waga ich w stoicmy
nosi od 5 do 100 dukatów.

Przedki pnie to był autor
książki krajowi porząd-
kanej, wyznałemu jakiego
kornysie, w naukę obie-
ującego, dwóch sztuk pięć
knych doskonałości cel-
niejszą okazyjącego, po-
stepu w jakiej nauce nad-
szrytnajnego, stasem pracy
stugi krajowi w użycionej,
a onasem w użycianiu
choc' jeszcze nie zupełnie
uskutecznionego, którego-
by monarcha nadaniem

takowego

takiego medalu nie posiada
 wuj i swojego w tem upo-
 dobania świadectwem nie
 dowodnit. +7

Medale honoro-
 we z napisem pro-
 vinciae civitat, tu-
 diei pro fide, aequa
 et lege.

aby im medal z napisem meritis
 mógł być przypisany; ani też wy-
 szego urzędzania lub innych familijnych,
 aby ich orderem J. Stanisława zaszczy-
 cić, a

Osobom nie mającym
 prawdziwego tytułu książę-
 którym jednak monarcha
 takawość, uprzejmiej
 je chciał okazać a tem wa-
 mem: przypisaniem ich
 powyższemu, rozdawał meda-
 le, w których oba najgłośniejsze
 strony wystawiały popio-
 sic monarchy, z napisem
Stanislaus Augustus D.G.
Rex poloniae & M.D. Lituaniae
 strony zaś odwrotnej je-
 dnego znajdowały się trzy
 słowice i napis w orderu
J. Stanisława Praenianensis
 (napiszący, zachęca);
incitatus wewnątrz wśrodku
 w 22 i 17 linii; a drugiego
 słowicy królestwa i napis

z orderu ordera białego Pro fide
grege et lege ssired. 20 linij
jaki wixemunki pod N° 47. 48.

47, 48
Medal orderu
waw podwójny
z napisem
prezentowanym
u dworu.

Były nas wielu nagro-
nianych podrozmiłkoss, któ-
rym ani medale w napisach
merentibus, ani praemian-
do, ani pro fide stwijać nie
mogły, a których król sta-
niawan August, przywy-
kły wszyskich taska me-
na kształt przyjacioti
przyjmować, chwila ja-
miażka, obdarzyć przy-
pominająca, wesota, ossa,
chwilę, w której mu uni-
konosii swoje, odwiadniali.
Nie były do tego stosowne
kostasniejsze upominki,
gdyż sxtwo pokananie przy-
chylwii, nie nas twjno-
sii. Portrety nas krolowstka
darem były przyssroity
dla ministrów, zagranic

cnych i wyisnego Stanwo-
 s6b. My na lexione wiec ma-
 dal majajy ~~na~~ jednej stronie
 wyobrazenie popiercia
 krola i napisem tytul6is
 w otoku, a na drugiej nad
 i wiazanemi gatazkami
 de ~~fontem~~ i laurowa na-
 pis i Ovidyusna. Signatum
hoc memoripectore munus
habe co kt6s po polsku tak proce-
torujt:

Dar kt6ryc6 rekamada je ¹⁸⁴⁰ ~~1840~~
 W sercu pamietn6m nich ^{przebywa} ~~przebywa~~
 postug i punku pod N° 49.

medal dla
 dotarney za
 18 lat stary.

Dla nagrodzenia dla
 giej stuzby wojkowej pro-
 stych k6tnierzy i podofi-
 cer6w, tudziez na k6cenia
 innych do podobnej wy-
 stawatoiu, ~~przeznaczony~~
 byt medal na jednej stro-
 ny wystawujajy napis
Stanislaw August Kr6l;

w góry korona, w drugiej wy-
 rany na dostawione szczerp
18 lat w jedynym korpu-
sie pioxnicj nas w napisach
w jedynym regimencie 10
 średnicy 20 linii podług wi-
 pomunku pod N° 5051, a przez
 cię obdarzonych na lewym
na białej wstążce.
 boku noszone. Medal ten
 już przed rokiem 1768 był
 bito i rozdawane, a między
 niemi ten na którym jest
 wyraz Korpusie reszce
Staroswieckaj pisownia
Corpusie, zamiast pioxnicj
 mego regimentu, czyli put-
 ku nie narodnie dawno prz.

50, 51

Ładne chwaty i miłości wsta-
 nie uważając król Stanis-
 ław na najgłówniejsze
 przyczyny do chwalebnych
 usiłowań, naprowadził
 medale nagrodowe dla

medal dla
 uczniów Korpusa
 Kadetów w Szko-
 lej wojewódzkiej.

ka następnie i

rozmaitych powrotach. Tak
 w roku 1768 postanowit
 medal z jednej strony jego
 wyprę J. A. P. a z drugiej w
 środ debussego wicemarszałka
 (za pilność)
Diligentiae wrytawujący,
 w średnicy 13 linii podług
 52 wzoru punktu pod N° 52 dla na-
 grodzenia wrocznie uczy-
 cych w głównej szkole woj-
 skowej czyli w korpusie
 Kadetów warszawskich
 wrychawianców.

Gortiswość króleska w roz-
 kreszawie nauk rozciągnę-
 ta później rozdawanie tej
 honorowej nagrody przez pa-
 rowej lub błażkownej wstawce
 te na lewym boku wosko-
 nej. Do wszystkich szkół
 wojewódzkich czyli gimnazy-
 umów. Na corocznych exa-
 minach publicznych roz-
 dawano ich trzy w każdój

F lubo wyrażne w tej mierze postanowie-
 nie nie jest mi znane)

ne srebro takowych: jeden wloty
pięć dukatów srebro i srebro
srebrne; a w srebro i srebro
srebrny ręk króla, nasto-
nowych, uroczystościach
najczęściej się znajdują-
go, naszkopeni nagrodę te
otrzymywali.

Dla arty-
stów meblar-
stwa.

Dla artystów sztuk
pięknych a mianowicie
meblarstwa (medalik róż-
norodawano)
niewielki cyfra monarskiej
też w poprzedni wieko-
słu, na stronie odwrotnej
wystawy 94)
srebrna, dosto i srebro
w całości utworzone,
w srebro deposesnego wieńca
a w środku napis soler
(zreklamem)
53. Li portug punktu pod 53.

Dla pań
celujących w przed-
nim kousu.

Dla intendentów na
dworze króla Stanisława
Augusta, pod imieniem
pań w utrzymywaniu,
na odroczenie się w do-

brém poidkenniu na koniu,
 a mianowicie w kresnowiu
 przy grze kołoxi / carousel /
 (z rozdawcą monarha)
 medal ten same co poprzed-
 dni, stronie, główna ^{mają,} a na
 stronie odwrotnej wystawu-
 jazy w tównie, stojąca na
 której wierzchu nawieszko-
 ny wieniec laurowy, a na
 piersi w otoku equili de-
 tero (biegtemu poidkossij)
 podług wzoru pod n° 54.

54

Medal rozdawa-
 ny przez Komisję
 edukacyjną na
 wycieczce lub urz-
 dnikom.

Komisya edukacy-
 yj narodowej, czyli magi-
 stratura nad instrukcyą
 w kraju po skasowaniu
 zakonu jezuitów, okrzona
 mająca, ustawa w Pałacu
 roku 1773 roku na prośba-
 żona, uchwalita wybi-
 cie medalu, który noszący
 kraj w stolic ^{wskazy} ~~medal~~ w
 brze rozdawata osobom
 w kasowdnie nauce i piew.

6.
albo w doxorowaniu w kot,
albo w pectriem jakiego kol-
wiek urzędowania w wicek
ktaz w tawna majacego,
punek swoje gorliswoi'na
swojegolnejej w w ledy na
stugujajym. Medal ten
wystawia na stronie gło-
wnej popicnie krelesskie
w wienem deboszym na
glassie bez nadnego napisu,
a na stronie odwrotnej
sam napis w g wienach
w posród deboszego wien-
ca. Stanislaw Augusto rege
collegium publicae institu-
tioni praefectorum benede
eadem merentibus. g. a. m.
Hoc grati animi monu-
mentum decrevit / ha pa-
nowania Stanislaw Au-
gusta komisya eduka-
cyjna postanowita te-
orname w dnicy nosi' dla
kasztoruch w w w dnicy

Ponieważ siła barrow, aby wzry-
 wiec ^{Blko} udowodnionej zastugi meżiam me-
 dal ten rodawac, niewielu przez tabo-
 wym zortato zaszczytuych, i ztąd też po-
 chodila wigażca jego madzia w porowna-
 niu z innymi znakami honorowemi, ale
 tym wigażca skłuba dla zaszczytuych ta-
 lowym.

Medal uagro-
 dawcy Towarzy-
 stwa naukowego
 X^{to} Jabłonski
 sziego.

wydzwania publicznego).
 W średnicy ^{2 cale 6} linii podług
 55 numerunku pod N° 55. Merioso-
 rwa magistrature, i powozach
 sktawajacy, byli Michal X. Poniat-
 towski, Jgn X. Massalski, August
 X. Suthowski, Joachim Chrept-
 wicz, Jgn. Potocki Adam X. Cas-
 torjiski, Jgn. Poniriski. P

Na panowanie tego
 króla, nie pod powagą i op-
 na, na dowód, ale i przy swa-
 tnego upowierzenia, rozdano
 no stote medale 30 dukat-
 tow wartości, w średnicy
 2 cale 3 linii, na najlepszym
 rozprawcy, w oznakowym
 materyalu naukowym
 wyprawiane. Tożef X^{to} Ja-
 blonowski namiarawszy
 w roku 1770 naukowe to-
 warzystwo w Lipsku, od
 imienia natorjickiego
 swane Societas Jablonowski
 na, i powozach najazd dla

fundusne nabexpicovone hi
 potecanie, w Gdanskim ^{miaso} ~~miasto~~
^{wie} ~~miasto~~ namagrody w przed
 miotach historycznych,
 matematycznych i fizy-
 cznych, korat w r. 1771 wy-
 bió trzy medale. Pierwsze
 go strona główna wyta-
 mia popiecio natorijela
 (na g łowie niecielka peruka)
 z prawej strony, i napis
 w koto w dwoich wiekach
Ms. Alex. dno de Prus. Kinds a Si-
choltz a Jablonow etc. A. P. J. P.
Pal. Nowogrod. eques torqu et comm. —
(L. Pir. Urb. et Hub. acad. scient. ac

↑
 (Josef Alexander Kuzie z Prusow, win-
 dów z Wichola na Jablonowie i S. Lan-
 stwa ozymskiego Kuzie, wojewoda No-
 wogrodli, kawaler Kommandor orde-
 row — S. Duchu, S. Michala i S. Hu-
 berta, Akademii Nauk umiejstno-
 sci i nauk wyzwolonych Paryskiej, Aka-
 daw wshrasicieli (ricoverati) i instytu-
 tu Bononshiego we W Torach ^{atouk} ~~lowa styp~~

bonit. Paris. Acad. recup. insti-
tutiq in Italia coll. Na stronie
 odwrótniej tarona w woro-
 dzicna kawierajza ker-
 by domois w ksiagosciem
 sibile pokoligerconych,
 nad nia mitra ksiarip-
 ia. Na irodku druga
 mniejsza tarona talie
 pod mitra ksiaripia ^{stien}
 sem

tem Prus straz xwanym pat
 rionym x kowu i pot podko
 niby koto twornarych na
 klórem jest pot trzecia kn
 ria). W koto są ozdoby trzeci
 x tytulie wymienionych
 orderów. Napis au otoku x
nummentum auro carius
acres perennius Pomnik dro
 wy od stota, trwałszy od
 1810. Mniejxemi nas lita
 rami Praemium historia
 (Magroda x dziejów) podług
 56
 x kierunku pod № 56. Dro
 giego strona główna i od
 wrótna taż sama w x pu
 przednającym, tytko na
 pis inny takowy Receda
vetera nova sunt amica
 F Mniejxemi literami pra
mium physicae (Magroda
 x fizyki). Trzeciego strona
 główna i odwrotna w do
 godet też same, tytko na
 pis odmienny. Post terribi

F (Na bok wzory dawne, wszystko jest nowem).

spero lucem Job XVIII Po cie
 mnościach sprowadza^m się
 światła) i miniepxemi
 gtozkami Praemium trigono-
nom, mathem. & Mech (Nagro-
 da z Matematyki albo Mecha-
 niki). Te trzy medale są to-
 nowskiego są podwójnego
 stopnia, ale w do godet i na-
 pisów też same. Pierwszy
 przytaczony jest podług
 rzeźby poźniejszej, ekspier-
 szej i gustowniejszej robo-
 ty niż stopnia pierwszego.
 wstaszcza w do popiercia.

Medal nada-
 wany przy urocz-
 nym otwarciu
 królewskiej akademii

Gdy czterdziesty sejm
 polski doszedł na koniec
 do ogłoszenia ustawy kon-
 stytucyjnej z 3 Maja 1791
 ku chwale i wzrostowi
 sejmowi przytaczony jest
 zmiemie medal z polece-
 nia króla wybity, wysta-
 wiający na stronie głównej
 piramidę, na której orzeł
 polski.

polski i herb Poniatowski
 i napisy Wolności w po-
 staci niewiasty (Am. y. n. a. p. a.)
 ca w t. o. x. n. i. d. p. na której kapu-
 rka, prawa, przywodzi do
 równości i wolności, która niesi-
 na na obrotach Madro-
 ss w postaci Pallady podaje
 Czas starzec siedzący, kosa
 u brojony, tejże woli drugi
 stronę, usiłuje takniezro-
 wnać. Obie te figury, Wol-
 ności i Czas, wznoszą się
 ręce ku Palladzie. Obok
 piramidy broni roznosi
 i gota wojenną. Naokoło
 trzy tarcie w konicach
 i grusie tarcie. Napisy
 ma. Na stronie odwrotnej
 am napis Stanisław Au-
gusto auspice sapientes
incepta felicitas et iuste
peracta (dorozumienia
 napisem mutatio rerum)
 Stanisław Stanisław Au-
 gusta i napisy roznosi

s'xrestiwie i prawnie doko-
 nana, rewolucya) Wodeintu
Fido pectori III die Maji MDCCXC
 Percu przychylnemu d 3. Maja
 Nie mają oryginatu pow-
 neka, nie imiatem podać
 ryzunku podług powo-
 nego opisu wyjętego z re-
 kopismów A. Biskupa A.
 Bertrandego; zostawiam
 prawo niepie proxi-
 pod N° 57 dla strony gło-
 wnej do wyjednania.

Pieczęć roz-
 dawany 1791
 1792 roku

In powoou uchwały tejże
 konstytucji rozdawał król
 Stanisław osobom szaregól-
 na, ku niej przychylności
 okazyającym, mianowi-
 cie staru miejskiego, w
 r. 1791 i 1792 pieniężnie w tote-
 me swoja cyfra, S. A. B. i sre-
 s'natrz, z napisem Fidis
manibus / dla swiernych ręk
 podług wzorku pod N° 58 (a)
 Proizstych drobnieprzychodzą

(a) Ob. Gazet. Narodow. Wapz. z d. 14 lipca 1792 roku,
 N° 586, k. 331.

Medal za
zasługi wojenne
z wojny polsko-
rosyjskiej

względności monarchiej dla
przychylnych Młostawie 3^{go} Maj
świadczeń król Stanisław i jego
aprobacyą narodu i jakim
kapłanem ze strony wojska
przyjęty był krzyż i medal
za zasługi wojenne virtu-
ti militaris w mieście
wiersu ¹⁷⁹² roznane, nam pisał
o ustanowieniu nowego or-
deru z napisem virtuti et
sili prastudnej i witalnej, po-
dobnie jak wojskowy z
kilkoma kłap składać się ma-
jącego, którym przypuścić wien-
dramin naszego mekrysu.
mątku nastawionym miał
nagradać. Wybić wiecha.
zat medal oszalny do me-
dalu wojkowego z upetnie
podobny, z jednej strony
wystawiający wyfrę głosi
S. A. P. Stanislaus Augu-
stus Rex nad któremi unosi
się korona, a na stronie

odwrótniej sam napis sre
 dwo^{ich} wiewiach Instituti usi.
 li, pod którym dwie gata
 rki laurasse w średnicy
 21 i 17 linii podług saxe
 runku pod N° 59.

Ponieważ zaś konfederacy
 Sargowickiej przy pomocy
 wojska puszkoskiego sztyko
 brata pryncypała i goy sam
 król już w dⁿⁱ 23 lipca ¹⁷⁹³ do niej
 przystąpił, nie myślano
 już więcej o rozwinieciu
 projektowanego nowego
 orderu, a tem więcej o jego
 rozdaniu. Medal więc ten
 dochował onastoszą tylko
 pamiętkę w samym kar
 dzie szóstego przedwzięcia
 i. Skąd zapewne pochod
 dzi nadzwyczajna jego
 rzadkość. Mnie dwa tylko
 zdarzyło się widzieć ex
 pitarce, jeden srebrny pięć

go wybitnia jest w zbiorze Jasn
 H. Suhodolskiego dzieła
 Dorohobyska -

Gdy otrzym medalu virtuti
civili w nadanym dziele
 drukowanem ani pisanem
 osiągnąć nie mogłem wie
 domości, starać się o nie mu
 siałem w tradycji o wóś osre
 epoki współczesnych ^{więź} i ~~szere~~
^{uzyc} Alie ngadkatę się w do po
 myślenia relacji. Jedną tyłk
 i pomiedzy nich, która ¹⁷⁹¹
~~w uwadze~~ ^{była}, utra
 myślatę i medal ten ma
 być najwznień orderu,
 którym król po przyta
 pieniu swoim do konfe
 deracji targowickiej przy
 czynny sobie miał na
 gradać i naszkrycać,
 niby dla równowazenia
 wrażeń przez rozdanie kom
 na wojskowego i innych

lecz wybieżmiary doli-
wności, sprawity iż król
rozwiniecia projektowanego
orderu zaniczał, tak, że do
rozdawania wybitego już
medalu wcale nie przy-
szło

Czyli więc medal ten Virtuti civili,
i całości projektowany order, był dzie-
łem i płodem Konstytucjonistów, lub
żel Konfederatów targowickich, rozstrzygnię-
cie imiem. Dyaryusz Sejmu Grodzieńskiego
go jeśli się gdzie znajduje (w archiwum me-
tryki koronnej w Warszawie nie ma go), możeby
to wątpliwie rozwiązał.

~~Składowa ta druga tra-
dyja mieć się może po-
dobną do prawdy być może
odpiersiwej przeciw, choi-
stawi jej zachowanie po-
wziętym wobec nabo-
wizek —~~

*Przebieg roz-
dawany 1794 roku
pauz Karłowicza.*

W czasie powstań 1794 r.
Kry rozdał awersyj Najwy-
szy Naczelnik, Kosciuszko,
w skutku postanowie-
nia z 27 września 1794 r. o-
bom mianowicie w opo-
szym proste pierścionki
w obrębie stote nakszata,
pierścionków srebrnych,
z napisem wewnątrz

Cyryl na obrońcy swemu
 gdzie nadto lixa porządku
 wa darten otrzymującego
 byta umieszczenia podług
 numerunku pod № 60. (a)

60

Przez Naczelnika

~~(a) Wszelako jeżeli pod owym postę-
 nowaniem z d. 7 września, dany był spo-
 doby pieczęć Generałowi Henrykowi Dę-
 browskiemu z napisem: Cyryl na obroń-
 cy swemu 28 sierpnia pod Wągorzami, we
 Wstęgu Szarych wstępowej owocnej.~~

SVIII Order wojskowy

virtuti militari

Pierwszemu nada-
nie order wojsko-
wego o krzyżu kaw-
alerskim i medalach,
które otrzymują przez
króla Stanisława Au-
gusta 1792 roku, bez
ogłoszenia statutu.

Skaprowawronie krzyżami wojs-
kowej nastęgi virtuti mi-
litari i innych godnych dozna-
to losów. Po uchwaleniu
konstytucji 3 Maja 1791 r.
kopi następnem kariera
nie sie konfederacji tar-
gossickiej, która uchwaty
sejmu czterolatniego i no-
wą ustawę wędossa oba-
lic' chuiata, wypruszto
wojko polskie w Maju
1792 roku, dla opierania sie
wkroczeniu wojska sic-
dniego państwa do polski.
Gdy przyszto do pierwszego
spotkania sie wojsk obu
narodów w czerncu 1792 roku,
chuiat król Stanisław Au-
gust nadgródzić walcem
i karcić innych okraha

honorowa kamijolat porce-
 to o ustanowieniu w orderu
 srojskiego na swietych au-
 stryackiego Maryji Teresji
 Rajiczy do tego nalezace
 knapostaty sie przy kro-
 lu Stanislawie i ~~knopostaty~~
~~stat~~ zostaly w r. 1781 inne-
 mi przy jego zgonie w Pe-
 tersburgu. Ten order mial sie skl-
 dac z pieciu wielkich koman-
 dow, z 50 krzyzow koman-
 dorskich i 100 kawalerstwy
 haskryeni wielkim w kroy-
 stem miedzi nosic gwiazde
 (blekitna z czerwoni brzegami)
 u boku i sztega (z wieszko-
 na w ramieniu. Komand-
 rowie krzyz na ^{u wieszki} sztycha
 wieszony, kawalerowie krzyz
 przy piersi gwiazda. Komand-
 kawaler mial otrzymywac
 1000 Al rocznie pensji, koman-
 dador 2000, a haskryeni

(a) wiadomosc ta i opis ponizszy wyjszy
 jest z akt Rady Stanu Krolestwa, z piwna
 w jazyku francuzkim bez daty i podpisu,
 ale zapewne w r. 1807 gdy Fryderyk Au-
 gust wskazywal ten order, przez orobę
 oholicznosci swiadomą, dla informacyi
 utozonego.

wielkim krzyżem 20000 R.
 Wskazywając pensyę porze-
 chodnity w potowie na wo-
 sry porzmarzył kassaloraz
 Motnicę nie otrzymujący me-
 dale złote i srebrne; pobiera-
 li pierwszsi podwójny koto-
 drudy przez potowe pod-
 wyszrony. — Do otrzymania
 krzyża kassalorskiego wy-
 starował swadki eksperna
 Komitowy w kassodzie wy-
 pinnym Komandorskim
 chossany był dla tych, któ-
 ry dowodzą w jakiej roz-
 piassie odnieśli kmaoniej-
 sze kornysiu nad nieprzy-
 jacielem, albo opierali się
 pomysłnie przez nagaję-
 uję kmaonnie situm. —
 Wygrana bitwa, albo do-
 bycie ważnego miejsca wa-
 rownego nadawaty były
 nie prawo do Wielkiego
 krzyża.

Nastęgi handydato's roz-
 trzasai' miano w kapitule
 orderowej, która wama w do-
 fudania krzyża rozstraj-
 gata. Liczba oznaczona ka-
 ssalorów każdej klasy była
 jedynie w do pensji do riu,
 przypisaniej. Można by-
 to otrzymać odobę, każdej
 klasy stowonie do nastęgi
 lew pensji udielano tylko
 w miarę, niejsu kawakossa-
 nych fundusze przexna-
 czone na pensje wyrost-
 ty 30000 stotych, kosztu na
 urawienie krzyżów i st-
 nek kaspołajaj departa-
 ment wojenny (aj."

1) Jak relacja powyższa, co do postanow-
 nia orderu wojkowego ngadanie, p-
 na Komisji Spraw Wewn. Duch. oiw-
 publ. wiadomości przez W. Generat. R-
 kanta Prutenstrauy na d. 14/26
 Ania 1835 r., i w tym tylko się roz-
 iż przajmuję w pierwotnem na-
 ustanowieniu 5 klasy ty. Mielki
 krzyż, Komandorski, Kassalorski
 Krzyż stoty i medal srebrny.
 W dziele A. M. Perrota Collection Historique

Takie byto króla Stanisława
względem orderu wroplowskiego
postanowienie. Lech z dru-
giej strony względem jego na-
mierzanych sprawować de-
mokratów podobających
w Warszawie jakubinem
francuskim kryklicznością
swoją także nadających
tęż innym; wkręcał w
nim obawę, aby ustano-
wienie nowego orderu nie
stało im się powodem do
ostabienia jego popular-
ności w narodzie. Wszak
drastycznym postępowaniem
stający monarcha, a z cha-
raktemu swojego tego dnia
chrześcijańskie i nieślubne,
półśrodkiem mniemając
obu stronem / patriotom
zgorzał-
wym i umiartym i obywatelom
demokratycznym)
Aratom dogodzić. Po-
stał więc nieogłoszony
wale postanowienia o ca-
proszadum.

des ordres de Chevalerie civils et mili.
faire chez differ. peuples du monde,
Paris 1820. 4to na k. 197. znajduje się
dzenie in osoby zaszczytowane jeduz 2
kresk blask tego orderem strzyżony waty
prawy szlachectwa. Nie wiem żąd autor
tabowy wiadomou wyseopung, o której wiedz
żadnej wzmianki nie ma.

wprowadzeniu znaków
 rożnego do obozu krzyż
 medale srodzowi (poczw
 dciu Poriatowsticmu), któ
 ry pierwotnie w jednym tyko
 gatunku tj. kawalerskie
 rozdaj oficerom wyższymi
 i niższymi, a drugie, podof
 icerom i żołnierskom, pod
 wincunku pod № 61, 62, ednak
 w patentach w tej mierze
 obdarowanym wydanymi
 podpisanymi wlasnoręcznie
 przez monarchę krzyż
 ten nie był narwany orde
 rem^(a) ale tylko wyrażono
 że dla nagrody meztwa
 w boju i biegłości w sztuce
wojennej dozwala się nosić

61, 62

(a) Dla obliwosci umieszczenia pat
 takowy w którym wyrażono pro
 swiska osoby i podpisu monarchy
 jest drukowane.

My Stanisław August w boję
 Taske i woli narodu król polski
 wielki książę litewski i to w celu
 nagrodzenia nastugi meztwa
 w boju i biegłości w sztuce

korzy i z jednej strony wamno
 oznaczony i napisem virtu-
ti militari i ostem białym

wojennej okazanej dowodem Mr. Ludwi-
ka Metla porucznika korpusu Artyl-
teryi wopok obajga narodzin, który
 ziemno oznaczony i napisem vir-
tuti militari i ostem białym w pro-
 dku, na ^{z tym} ~~którym~~ niesznaczonym
 gruncie, laurem zielonym obwie-
 dzianym na jednej stronie, na dru-
 giej niesznaczony i taty i Pogo-
 nię Łotewską ziemno oznaczony
 w środku takor zielonym laurem
 obwiedziona i literami narzem
S. R. S. na wstępnie białej i
 nemie białej po lewej stronie
 na pierwej rowi publikacji
 dla naszytu anem dozw-
 lany i na to dokument ten
 podpisem wstępnie i orax pi-
 ena i najna wojskową stwier-
 dzony wydany.

Dan w Warszawie d. 26 kwe-
 wia roku pruskiego 1792
 panowania naszego XXVIII

roku. (wopis)
 (M. P.) Stanisław August król

we środku, a x drugiej wystr
 wujay pogań pod która
 1792 i na wterech ramion
 Krzyża gtołki S. A. R. P. / Stan
slaus Augustus Rex Polon
 na wste one btefitnej x
 nemi brzegami. Oswesna
 ras Gazeta Narodowa
 Alhnicnia mone samego
 narchy / x uuytu go order
 militarnym narwata /
 P. 4

16) Gazeta narodowa / redakcyj
^{Wenceslawa}
 Stowskiiego Weissenhoffa a r. 1799
 30 czerwca N° 53 na Me 307 gonia
 wymieniane osoby tym Krzyżem
 obdarzone, piersc., Kobornow
Cetragiem, das Caernia, Kuizic
ref Poniatowski / wódz narwata
 dat x rokhoru S. Pana / orderu mili
 tarne następnym osobom
Gener Kowinski, de Podpart, Wielki
skiemu, Brygad. Mokranowskiem
Wre Brygad, Alin Sanguozic, Putk.
niatowskiemu, Podputk. Groch
nu, Samanowi, Major. Ladin
nu, Krasickiemu, habtockiemu,
Gabarnowskiemu, Kapit. Folkom
wi, Branikowskiemu, Chometa
nu

Potahowem przygotowaniu
 umyślów do ornatu honoru
 rowej monarchiej mniemat
 król Stanisław i x wolna
 rozwiniecie instytucya
 w ^{trzech} ~~czterech~~ kłopotach i ^{dwóch} ~~czterech~~ medalach
 gdy naogle postępy wojaka
 konfederacya targowicka
 szepiera jarego i samcego
 monarchy niestawie przy
 stawienie jego do targowic
 u jux w d. 23 lipca 1792 r.

ku skojarzyty. Upadła wiec
 nowa ustawa ^{a z niej unia} radowa upadła
 i order wojskowy, który przy
 konfederacya targowicka
 uniwersatem d. 18 lipca 1792 r.
 w Nowym Konstantynowie
 datowanym na znak bun-
 townicy

Konfederacya
 Targowicka zaha-
 zuje noszenie tego
 orderu, ogłaszając
 go za nieprawne
 i ustawionym.

~~nu, Gauronickim; Poruc. Me-
 trelowi, Morawickim, Sofferowi
 Bukharowi~~
~~Pan Ludwik Metrel Budowniczym
 wy w komisji sprawiłem jeden z ca-
 lowych i xppay dotąd, twierdząc
 w obrotach, rozdano w edas burmistrzom
 oficerom medale tyllow, w których mi się sta-
 wia parę tygodni później, imię wra x paterstano~~

towarzyszy ogłoszony; i Univer-
 sitem nasz x 29 sierpnia
 1792 roku w Lubawli przez
 Sxa Potockiego marszałka
 Konfederacji wydanym, no-
 menie medalu lub krzyża
 tego nakazane i utrata ran-
 gi tudzież odwołanie od
 odpowiedzialności sprawowania
 tego urzędu obywatelskiego
 Przetworzenia pojedyńczych
 generałów, a naszeń prokla-
 imie-

(a) Myrany uniwesytetu tego, walczy-
 niemi Warszawskiej i B. m. i. n. w. 1792
 oblatowanego, między innymi se, na-
 stępnym: „Konfederacja generałów...
 „nie może pozwolić aby cyry przeciwne
 „wolności republikańskiej, choćby naj-
 „mniejszej dopuszczane, ordobarni jaku-
 „kolwiek nagradzane były. I chociaż
 „aby odległoby Polaka ^{oddzielne} nigdy od emoty
 „republikańta nie było, gdy już uniwesytet
 „swoim wszelkie znaki, medale czy krzyży-
 „ki za cyry wojennych w czasie wojny
 „na pnie deputatym prowadzonych
 „tacz, radne i nie były warata, tych nowo-
 „nie prowadzoby wojenne pod karami os-
 „broni na niepostrzeżonych rozia, gai i i. m.
 „sajemi i utrata rangranych i w a t ralka
 „nufe i one wojni Momeulantów swoich
 „siji uwolnieniu raleca. Owby nas i wojna
 „wyate, jrelyby takowe nowe waritycy, in cap-
 „itate honorum et minorum puerdolu-
 „sary sprawowania uniwesytetu i quibus sua rale-
 „sajemi by i maza. Ob. korup. list. 1792 dis. Uniw. N. 29 War.

imieniu wojaka całego do uwafederacyi ge-
neralnej dnia 6 września 1792 roku zanie-
sione o cofnięcie lub zmianę powyższego
zakazu, nie otrzymały pożądanego skutku (b).

30/36.

Wszelako Sejm grodzieński na ostatnich
swych posiedzeniach w listopadzie 1793 roku
postanowił przywrócić orderowi wojakowemu,
Ożiem Cesarzowa Katarzyna dowiedziawszy się, wy-
mówiła głośno swą niechęć z tego powodu, i oświ-
adując zważamy poeta swojego K. Sieversa za
nieodpowiedowność się iż takowej uchwale na Sej-
mie pozwolił, mianowała w jego miejsce
Generata Jgelström ministrem pełnomocnym
przy Królu Stanisławie. w elutku ich prze-
toczeń wydał list wspólnie z Radą Nicustaj-
i (uniwersał) (c), którym między innymi następu-
jąco

(b). Wz. Tamalery przypisek z karty 83. Wskazanie pism.

(c). Osmowa tego uniwersału jest następująca:
My Stanisław August król i t. d. w imieniu
wobec - wiejszym uniwersałem do wiadomości
podajemy, że w Radzie przy królu Marzym Nie-
ustajęcej na Sejwie d. 7 stycznia 1794 zapadła
Resolucya w sprawie następującej: Znaćże całą
rozciągłość obowiązków, które są niezbędne od
najwyższego dostojenstwa Narzoga, i tej porząd-
kiej władzy, która Nam jest wsparciem z Radą przy
królu Marzym Nicustajęcej, między sejmem a sej-
mem od narodu powierzoną, zawrze starania
Narze do tego dążyć, abyśmy o los jego troskliwie
wszelkim zapobiegali obolizom, z którychby
szkodliwe wyniknąć mogły elutki i zdarzenia;
uniwersałem przez J. de Sievers, który
dotąd w charakterze ambasadora przy Nas i Królu
zostawał, o najwyższym wielkautentowaniu Mo-
narchii Jego, z obawy wypadłej na ostatnich
sejmie resolucji, mogą której używaniem krzy-
żów i medalów wojakowych, przez Sancitum Kon-
federacyi de die 18 Junii (miało być Julii) 1792 znie-
sionych, dozwolone zostata, dowiedziawszy się
później ad tego ambasadora, iż takowej list
Sejmu zeńtego bierze Najjasniejsza Imperator-
na Jmci wszech Rosyji za nadwzięcie tra-
ktatu aliansowego, i z tego powodu rezkar-
mu data wyjechać z Warszawy; a następnie
gdy potem dowiedzieliśmy się przez J. de Sievers, Jgel-
ström Generata antcheff listek rosyjski, jako przez
Min

stanowienie sejmu grodzieńskiego dorwa-
lające noszenia krzyżów i medalów wojen-
nych, naważając je za wzięzione w skutnie pro-
jektów, których liżba ostabiwszy uwagę sej-
mujących przy nocnej porze, nie dozwoliła do-
stąpić tej nowości przeciwniej cesarskiej
stanowi szczy, ale nadto nakazuje, aby ta-
kowie

Ministra pełnomocnego, po odwrota in-
i w. do Niewost wyznawionego, iż wziętych R. Im-
peratorowa Jmci obrażona jest wywołanym wy-
jęj statutu sejmu rezolucyj, ale nadto równo-
ma przyrzecy nieakontestowania z postępków
zeszłego sejmu, które widocznie powiżają Ukłany
ordowe Konfederacyi Targowickiej, której zwi-
zek pod jej szerególną opieką formując się, za-
wierał w składzie swoim całą moc i pomoc legal-
nej i najwzrostej władzy krajowej: w pośród naj-
mocniejszego zabytu smutku, który nam przyus-
szę takowe świadczeni, nie wahaamy się bywać
w niej, w orzech nie tylko narodu naszego, ale i
całego świata zabrać się i przyjąć do swod-
kow, któreby jawno przechowały, że Polska w końcu
temu traktatowi aliansu, od którego dalsza jej
pomysłowa zawista, i wszystkie defenicyj nadziej
nie ma i mieć nie mogła innego zaawaru, nad
tem, aby zarabiać na ciągłą przyjeźd i dobro-
czynność tej wielkiej Monarchii i aliansu europejskiego.
..... A tak w załatwieniu powyższych
świadzeń, My Król, za zdaniem Rady przybo-
ku naszym liczącym się, postanowimy.

1mo Iż rezolucyj przeszłego sejmu grodzieńskie-
go, dorwałajęcy noszenia krzyżów i medalów, nawa-
żamy za wzięzione w skutnie tych projektów, których
liżba ostabiwszy uwagę osob sejmujących przy
nocnej porze i w ostatnich niemal honorowego się
sejmu momentach dostrzedz nie dozwoliła tej nowości za-
pędzić przeciwniej cesarskiej interesów politycznych
postaci, oraz ogólnemu sposobowi myślenia.

2do Iż wydany rozkaz tak do Wód. Hetmanów i Kom-
missyów wojkowych, jako też do policyjnych O. N. i Inyż.
dykcyi przy łoku naszym Marzalkowskiej, aby żaden będz
z tych, którzy w aktualnej służbie wojkowej zorkają, będz
z tych, co już z takowej służby wyżali, nie wzięły się no-
szyć krzyżów i medalów pod najsurowszymi i legyminal-
nymi karami, jakie są wibarane w prawie przeciw
nieposłusznym najwzrostej władzy i buntownikom we-
wnętrznej spójności, wraz z nakazem, aby takowe zna-
ki nie dozwodzić nam Królom i Radzie, i Dyplomata,

kowe znaki nieodpłatnie, wraz z dyplomataciami i a
nie wydawani, Radzie nieustającej odesłano, aby z ukła-
sejmowych powyższe postanowienie dozwalające użycie
kryzy i medale wojenne, Radzie nieustającej w origi-
nale odesłano bez wydania wpród komuniolucich
ekstraktu onegoż.

Ten uniwersał monarchy obostrożył jeszcze obwie-
szanie od Jurejdychy; Maorstaturskiej koronnej uo d.
14 stycznia 1794, i Kanclerz Volowy koronnej, na d. 15 stycznia
wysłane, iż przedkładno tym, którzy, w mieście warszawie, ja
wólce

jaśnie odesłali; odesłane były . . . . .
3to wydany także rozkaz Hr. Regentowi Kanclerzowi
Kieuskiej grodzkiej, aby rozdał tymże celem zwró-
go, tytuł - haszaryt wojenny - dozwalający użycie kry-
ze i medale wojenne, odesładł Nam Królowi i Radzie
in originali bez wydania wpród komuniolucich
ekstraktu onegoż.

4to Departament interesów zagranicznych wkradł
nie omieszka odesłać, wszystkim Ministrom naszym przy
dworach zagranicznych, w jaski, holuich bądź oradre re-
zydujących, aby pilnie dostrzegali, iżby nikt karypow i
medalów w czasie ostatniej Rewolucyi wydanych, nie uży-
wał w państwach tych, gdzie się wż Ministerowie znaj-
dują . . . . .

5to Ile znamy, iż sejm wchodzi w wykonanie
Sanułow Konfederacyi Targowickiej, przez przy-
watne osoby, w partykularnych interesach zastawio-
nych, wżt mow, która mu jest właściwa; tyle
prekonami jesteśmy, iż anulujemy Sanuła same
tylko rządowe, lub tymczasowe wyroki Komisji Konfe-
deracyi zawierające, poradziliśmy o wzglądach, które
się należały i należą władzy legalnej rządowej; i re-
gólug opieki N. Imperatorowej Jmci upoważnionej;
Pozeto, nim o ogóle dostronaty powierzenie wiado-
mow, tym razem, te Sanuła, które na instancję
Hr. Wojni Poasra Insygnatora w. X. list. najprząd
zastawione, a potym i ustrytione zorkaty, My Król,
za zdaniem Rady przy bolu naszym Vicustajgcej,
zamiast eliminowania onych, chcemy je owszem
uścić w aktach wszelkich, do których się podane, w
całej zapędności swojej wrzcone i zabronowane,
a to, jako dowód, przez tzn. Konfederacyę, przedzi-
wiztych . . . . .
D. i. J. J.

Dan w Warszawie dnia 7 stycznia 1794. - Stawin Jan
August Król.

ob. Gazety Krajowy - w Warszawie wydaw. z r. 1794 w N° 415.
na str. 37 i 49. czt. Historie abrégue des traités de Paix par Robt,
reproduit par F. Schoell. a Paris 1818. T. XIV, p. 147.

hoteń, na powiaty miechowski, w ciągu miesiąca, Górze od d. 72° stycznia, Łęczyń i Jeleniów na to im starych, w Jurzydyluży albo wkońsicy Policy, wiekoryli, wyta ina byc sity wojkowa i wrellie najsumowze imdli, usóccem doprowadzenia do zupełnej exelucyi powyższego uniwersytetu (d).

We dwa niemal miesiące potem Ukrai- wessale wybuchło pod wodzą brygadiera Madalińskiego powstanie wojskowe, na którego czele stał najpierw ko- ściuszko, ogłaszając je w Krakowie dnia 24 marca 1794 roku, na zgromadzeniu obywateli Województwa Krakowskiego powstaniem narodowym. W woj- nie z tego powodu rozporządzeń z Rosyją i Prusami, nie mogli. --

(c). ob. Gazety Krajowej, Warszawy. z r. 1794.
N° 7, str. 73.

Sejm grodzieński przy końcu posiedzeń swoich 1793 roku uchwalił dwa postanowienia, które mało co go nie poróżniły z cesarstwem rossyjskim. Pierwszym tej monarchii korzystając z pomocy, z jakim zatwierdził taborych. Jednym z nich postanowien przywrócić order wojskowy, drugim z 25 lipca, cenięjącym wyzysk wyprawy i całej konfederacji targowickiej i przywrócić osoby, przez tę konfederację porwane ma-

W końcu sejm grodzieński 1793 roku, postanowił wypracować sejmowemu skony przywrócić powrót tego orderu. (Wskazano do składowy) usiłując do o tabowej uchwale, domagać się jej skasowania i przywrócić ka- hony, jak zapewnienie osoby wyprawy owych wypadków; przy tym sejm gro- dzieński w sprawie zwaleni, nie może au- teutyzować by przez obywateli, lecz go nigdzie znaleźć nie mogą; iż tak i urzędów, do zupełnego używania takowych magistrów jako urzędów i wszelkich dawniejszych korzyści. Sejm grodzieński rozstrząsał z 24 lipca 1793 roku.

Cesarzowa Katarzyna wiecześnie była w tym względzie z powodu tych dwóch uchwał, odwołując z wprawdy swego poła P. Sievers, a w jego miejsce przytając Generata J. G. Pröma. Na pierwszej zaraz audyencji u króla Stanisława osiwiłszy mu ten minister, iż monarchii jego wliczałaby się zmuszoną utworzyć w Polsce nowy konfederację i zwołać nowy sejm, jeżeli by nada nieustająca nie skasowała tych uchwał sejm grodzieński, które jej godności sprzeciwiają się. W skutku takiego przedsięwzięcia

imięniem wojska datęgo do konfederacji generalnej dnia 6 Marca 1792 roku za misioną, o wzmiance lub zmi- nę, powyższego kahalumie otrzymaty pniażanego skłutu

(6) W tymże prinnic na następnym zaraz karie da dwa listy: Pierwszy Generata Mosiuski do bar. Potocki go marszałka konfederacji; druga Marszałka 6 Marca 1792 r. p. m. sba o odmianę lub cofnięcie wyroku prawnego prinnic i ho wofryje. Drugi wafelowa, twierdzi o p. m. wiedz na ten list z P. m. sba o ten wzmianka, nieprawidłowożajata ten nakaz, że gdy król nie miał prinnic skasowania orderu, przy order nie wyetuje i niech go mieć nie może. W tymże samim prinnic No 59 na k. 5 M. jest także prośba wojska do konfederacji (datowane 22 Mar. 1792) dnia 6 Marca 1792 r. i od tych wyprawy mów powyżajajata sięm Officerowie i żołnierz, którym w nagrodę, męstwa, gościnności i ap. karyi districtorium nadane, na które Karoły z hazardem rywasobie nastu- ryl, ranosimny pichoma, proiby ab, wyrok najstraszniejszy na nas mógł być wymierzony, jeżeli nas Najjaśniejsza Cesarzowi dobru do usług

Przejmijcie się. Ten znak nagrody sa hca i b...
innych.

Nie rozdał mi tego krzyża
 wojkowej rozstrugi w r. 1793 król
 Stanisław August. [Ilustracja]
 r. 1791, gdy się rozpowiadał o
 nas ~~z~~ ^{Stawisław} ^{tego orderu} ~~z~~ ^{Stawisław} ^{tego orderu}
 mógł go król rozdać, jako
 nie należący do tego powsta-
 nia. Owszem nas w staroży-
 tności w Polsce nie potra-
 dają ufności w królu, w
 domu pryncypałego ustanowio-
 nego rozdać nie chcieli.
 Odznaczają się przez
 waleczność, rozdarano w
 1794 roku, tylko pięciu
 o których była mowa wyżej
 na karze II. —

„innym” ośw. Wód powieści konfederacji
 generalnej, watawany i Borek
 29 września, między innymi wyznanie
 że ... „przez nas i w imię polskiej
 mi tylko nie sądzić i w imię boga
 nigdy nie byłych i nigdy swego
 nie powrotają honoru, ale dachem
 patriotyzmu nagromić, w imię
 swojej wolności i w imię, a nie od
 dyktacji dane, jako nam i
 rozdać swego i w imię od nas i w imię
 2m4!!

Wskazanie
rozmiaru
ordenu
go 1807 roku

Na utrzymeniem Księstwa
Warszawskiego 1807. gdy w kon-
stytucyi Napoleoniskiej po-
wiedziano było, iż „Ordery
„cywilne i wojskowe będąc
„dawnicz w Polsce utrzy-
„mują się, a król jest na-
„czelnikiem; nakazano
pięć kłap w powyższej rela-
ciji wymienione, namienia-
jąc tylko medal na krzyż
złoty i srebrny i nakazano
znak ten krzyżem ^{ordenu}
~~złoty~~ Księstwa Warszawskie-
go. Nie ogłoszono ^{zaw} ~~przekaza~~ sta-
tutu tego orderu, uważając
to niby jako rzecz stara
rzeczów dawniczych; lecz
w Dekrecie króla saskiego
d. d. Warszawa 26 Grudnia
1807 ^{roku} (na wierającym piśmie)
rozdać krzyżów tego
orderu, oznaczony jest sposo-
b ich przyznawania i porzą-
dzenie.

Statuty orderowej o której
wyżej mowa, pisał

tego dekretu na książęstwa Ma-
 szawskiego małe nie było.
 Wybór nas wojskowych, któ-
 rzy przed wojną służyli naj-
 więcej na utrzymanie uchi-
 nej przez monarchę w 1807
 kraby krajów następnymi,
 powierzony był Radom pu-
 kownym, do których skład
 należał pułkownik jako
 Prezydent, Major, dwaj Pod-
 pułkownicy, jeden kapitan
 jeden porucznik, podporu-
 cznik, sierżant starszy, chor-
 mistrz i jeden żołnierz. Na
 przygotowanie także Minister wojny
 otrzymał od Rad pułkownik
 spisy wojskowych ułanów
 na wojnę przedewszyst-
 kiem prawo do krzyżów, przed-
 stawiając takowe do zatwier-
 dzenia monarchy. Co do ofi-
 cerów sztabowych, tych powo-
 dowało do nagrody Generałowi
 pod których rozkazami wo-
 stawali z powiadczeniem /
 sztabu i trzech wojskowych
 przytomnych czynności

Ministrowi Wojny który je
Monarce przeciwstawia
do ratwienienia. Patenta
na otrzymanie ordery
wydawat minister Wojny
w imieniu Monarchy.

Uwaga: nas roziazgno
no jedynie do prostych kot-
niery i podobienow tym
krajem naszymym,
nie otrzymujacy krajow stoty
pobierać mieli podwojna
swa, gaxe az do postapienia
na ofierki stopien, lub gdy
wyjdą ze sturby, do smierci,
a naszymi krajem
srebny pobierali kote swy
o frotowe podwyzszony, wedly
wyzej przytoczonego posta-
nowienia. - Później sekretem
d. d. Drexno 10 paźdz. 1812 roku
vna zona byla stale dla
naszymym podobienow
lub kotniery krajem sto-
tym 250 st rocznie ptaca,
a krajem srebny 125 st.
[Tak wiec pierwszotny kraj

kawalerski na czarnej emalii
 wystawiać w środku białego
 ortu i na bokach napis sit
tuti militari, a na drugiej
 stronie w środku ciemno-
 szmelcowanej nogwi, pod kłó-
 wą rękawce i na bokach, titeg
 J. A. R. P. na wstępcz moro-
 wej białej w czarnej
 brzegami podług wierzchu
 ku pod N° 61, tak krzyż
 komandorski niebieski
 krzyż tylko nieco większy
 miał w wierzchu korone
 podług punktu pod N° 63,
 a wielki krzyż gwiazda
 brzoza na której środku patki
~~przymocowany krzyż ka-~~
~~walerski podług wierzchu~~
~~ku pod N^o i wstęga na-~~
~~czarna w prawego ra-~~
~~mienia w krzyżem w nie-~~
~~podług N^o ^{Podobnie} Krzyżem s^o~~
~~ty i srebrny nieco mniejszy~~
~~o kawalerskiego stemi~~
~~gotkami obu stronio krzy-~~
~~ż kawalerski, pod N° 63 wystawiony.~~

63

^{komandorski}

Zmiana wot-
dania wojzkowym
1808 roku, w której
się Pogoń zapow-
wazajaca wyra-
zy Rex et Patria.

N.
W r. 1808 nakazal cesarz Alexan-
der od króla Saskiego, aby
Pogoń na drugiej stronie
krawędzi armijnego, a re-
prezentująca Litwę, krajem
pod panowaniem Pruskiem
była, uchyłona, została ja-
koby usunięto w cechy iście
pogoń a na jej miejsce pu-
stiono dla wszystkich kłaj
wyraz Rex et Patria Pogoń
oprychnej, została w r. 1808
ponownie tych wyrazów umie-
szonej podług punktu pod ^{krzyż z tego} 64.
Dla tego też Wielki krzyż
tego orderu, którym prozsa
nego moranki popier-
wozy raz, w roku dopiero 1809
po kampanii Austriackiej
dwie tylko osoby: Józef L. Po-
niatowski i Marszałek Davout
d'Arrest (Surostact) naszywane
kostaty, w gwiazdzie strzyżony
wyraz Rex et Patria wokoło
wienca otaczającego w koto-
orketha podług wzoru pod

F srebrnej, na której środku jałby przynocowa-
ony kocy z kawalerki, otrzymał wyraz Rex et
patria umieszczone w obwód wienca który sta-
cza orta, podług wzoru pod N° 66, a wsta-
ga zwiersona z prawego ramienia z kocyem
u niej podług N° 65.

N. Cesari Alexander artykuten
 160 konstytucyj, wspanialo
 myslnie, w krzeszonymu
 królestwie polskiemu na
 danej, order ten nadawat.
 Wszakie jego goda, od tego
 orderem moim polskim
 nazwanego, z wyrazami
res et patrie i roku 1812
 wesmsytskich klaspach tudzie
 rowna ptaca dla natwierza
 i podoficerów i totym lub
 srebrnym krzyzkiem szerszy
 wnych natwymare, jak
 wizerunek pod N^o. Wielu
 narzek mojskomych polskich
 ktorym w czasie kampanii
 1812 i 1813 roku praxynarek
 ty od wtadzi ich krzyzie tako
 we, a gdy z powodu dostania
 nie do niewoli w rękach
 sobie nie mieli po powrocie
 z Rosyi w latach 1816 i 1817
 anali takowe, z wyrazeniami
 w patentach, i z skutku
 praxynania na kampanii
 1812 roku udzielone sobie
 maj⁴

F
 Zamieszana się tu (Wizemuch koryza etc.)
 Klasy pod N° 64⁶⁴ charuje goda i napisy
 wszystkich klasy.

maja i godkami wedlug ry-
sunku krusznia i tego pow-
N: 64, stosownie do klas. -

Bohater N. Mikotaj
Zmiana w tym
orderze roku 1792 na
rok 1831.

N. Mikotaj Cesarz pow-
smierzeniu powstania
polskiego przez narzyno-
kazem dziennym N: 281.

Dnia 31 grudnia 1831 r. dla całego
12 stycznia 1832 r.

wojska rosyjskiego maza-
cego udział w kampanii
roku 1831, orderu krusznia
wojskowego polskiego, od
krusznia srebrnego powołany
do wielkiego krusznia, we-
dle uznanych przez J. A.
by nastug, nakazujac do
wzrostlich stopni dotych-
wasome godta, tylko nie po-
wyrazami Rex et Patria w
miejsce 1832, rok 1831 umieszczony

Fluzja srebrnego i Komandorskiego

67

ny podlug wzoru i pow-
N: 67, 1831.

Dla obecnych kas przy exte-
mie Warszawy i innych by-
Umiescienia przez narzyno-
stat medal wielkoscii dwu-
stronki, wystawiajac na
dnej stronie dwuglowego

orta na którego pierwszaj
 jednogłowy polski, a drugi
 sam napis w języku ros-
 yjskim na odabycie War-
szawy na motaxie tegoż
^{6tekitnej} krajna, w charakterze brzo-
 gami nosić się mający.
 Postanowił nadto S. Pan
 inna przeprosić kraj
 wojkowy polski nigdy
 więcej rozważanym nie
 być. —

S. IX Medale i znaki honorowe
Księstwa
Warszawskiego

Medal nagrody
w Krol. Księstwie
Warszaw. Przy-
jaścił nauk.

Sommarystwo Przyjaścił Nauk
w Warszawie w r. 1808 kaszuby
wone najwiskiem Krolewstwu
go Sommarystwa wybito me-
dal od tego rozdawany w nag-
rode, na najteperze odpowie-
dxi na ogłozzone ^{rozprawy} naukowe. Strona główna
wystawiała Minerve siedzą-
cą i trzymającą wieniec
w ręce prawej w otoku greckim
napis AΘΛΟΝ ΕΝ ΜΕΣΣΕΩ

Pragnam publiczne nagrody
Strona odwrotna nawiera
wśród dekoracyj wieniec na-
pis Meritae sunt praemia
palmae Pragnam naturalno-
nego wieniec, modułku w ot-
uict. regia Litt. Warsz. Krol.
Sommaryst. War. Przyjaścił Nauk.
W średnicy 2 cale 2 linie, w
ciężarze od 30 do 50 dukatów

wagi podług mixerunku
pod № 68. -

Tomarxypom Wamxamotkie
i przyjańców Nauki w roku 1800
katoxone pwnex Gadeusna
Crackiego, Stanisława Solly
na Jana Albertrandego i inn
mitosiuków mowry opyry
i dxićjów narodomych pwa
wato jako nagromadzenie
prymatne, opędzając pwa
bne mydalki ne sktadek
extonków. F. Kartynic upwa
kone pwnex Stanisława Sta
ca wtasnym domem pwa k
rego cxić jedna dxić w d m
przyznosita i w 1808 nasxić
wone nasxić kiem towar
Stwa królewskiego, pwnex
cxićto pwnex cxić medał na
grodamy. W postepie cxić
rozszerzy mxić ~~z~~ amoxe
pwnex a jednak nie sktadek
dxić tytko i pwnex pwa
cxić dxić dxić od extonków
utrzymujac się, siagle, up
znato w r. 1820 N. Mikoteja o
xawitch

Frozwie na 4 dubety ustanowio
nych.

zasitek kilkotysięczny na
 skarbu publicznego, aby po
 mowić mogło na grody
 na kadania Towarzystwa
 tyraje się nauki umiejętności
 i gospodarstwa wiejskiego.
 S. Pan oceniając ichrałobne
 zamiary Towarzystwa, w roku
 1830. wzięły przenieśli
 5000 R. które od tego dnia
 1830. powołany corocznie
 na ten cel Towarzystwu
 wyptawane były. Towarzystwo
 stro ogłosiło też w r. 1830 rok
 maite zarania i życia nau-
 kowe i życia gospodarstwa
 i przemysłu krajowego ty-
 raie. Serwicznymi rok
 1831 przerwat te chlubne
 przedsięwzięcia, a nakaza-
 ne w r. 1832 roku wiazanie do
 wamyślna potożyto koniec
 wszelkim jego nadzwonie-
 niom.

Medal rozdawany
 w dniu Pokoju pami-
 nym najwielkiej bitwy
 w sprawie ugodzonych.

Ninn jeszcze pokoj tylny
 (w lipcu 1807 roku) rozstrzygnął o lo-
 sie tej wsi dawnej polski
 która w tym traktaie na

skwano księstwem Warszawskiem
 wład owczesny projekt Najwyższy
 na pow imieniem Komisaryj
 Prządającej / wypli siedmiu kro
 w Warszawie ustanowiony
 zwracając między innymi
 uwagę na składowanie
 i pieniędza dla miast
 w Warszawie i dla całego kr
 wu w tymże, na wniesiony
 i rozwinęty przez jedne
 ze swych członków, Felixa
 Dr. Lubieńskiego, projekt, na
 prowadzeni w Warszawie
 postanowieniem z 20 sty
 cznia 1807 roku Sejmowi
 i mimo swego wieku i pu
 wachniania, to dobroczyn
 instytucya w rozpisanych
 powiatach ile owczesne ob
 stawnie powiaty. Parrota
 niem Sejmowi Pokoju było
 których obierano obywateli
 Komitach powiatowych
 faniem naszymi w nich
 statnie wprawdzie
 wyciągły wszelkie sprawy
 milne i upi przez ugody
 oświecenie stron od dalsze
 prowad

prouzu, natakriai. A 25 tego
 urzadzania Stanowienie suda
 pokoju, który w ciągu urzad-
 wania europejskiego Strony tatakriai
 majacej najwiecej swarygo-
 dni, odbierne od rlawy krajony
 medal z wicciem obywatelskim
 i napisem do meuy Koro-
 wny, twixie nie imie na-
 grov konnego prnexpisma pu-
 blicne dla powrzednego sta-
 unku powarrane bixie! ka-
 utroznieniem Ksieztwa War-
 sawskiego i nastepnym rpro-
 wadzeniem kodeksu Napoleo-
 na, naprowadzone wostatusi
 rady Pokoju wstug prawodaw-
 stwa pramuzkiego, a N. Frederyk
 August oceniaje xbarrienny
 wstug sdxion pokoju, Strony
 wiost do skutku piewredny
 wostug i w 1809 postanowid
 (przelawny, wstug sdxion pokoju)
 medalionu wostug prxyle-
 mym boku na wstugne ordon-
 orta białego oxpli mowomej
 blykitniej pót lora cala sxc-
 rokiej. Strona ¹⁸³⁰ glówna tego
 medalu wostugia ^F popior-
 sie xprawy strony, wostug
 widiane

F postanowieniem swoim J. D. Wespawa
 30 grudnia 1808 roku, wyzwał, iż w celu zadru-
 czenia przyznanem przez byty Komisary
 Rzeczy, i dla nagrodzenia tych sdxion Polu-
 ju, którzy najzagsli spxeni w zagodzeniu spraw
 obasali się i najwiecej onyxi zatakriai, i w-
 Kojnosie wielu obywatelom wostug, ustanowid
 medalion, którym zaraz ^{zatem sdxion poto-}
 ju (w jednem z kazdego departamentu) sa-
 tuz ozdoby zaszczyt. Byt to

F wstug białozamelowym
 na placie porcelanowej białej, upranione na
 zTotej blazie odbite papierze zprawniut

F Pod papierem cienie gatunki oliwne zielony, kamarynowy wtrzymany zwiqzane.

Z Totemi literami na w.

Frederyk Aug. Król Sas. ksia. War.
^(podobniec na placie parcelawernej bialej gody)
Strona odwrótnej (otwartej) ^(biale)
na serwowego) ^(biale)
którego bok u torzet polotku

Nad otwartem dircmiec sirska
^(Z Totemi literami)
poc sie, Wotoku felix. compo
nendis. litibus paxuslirny m

tatwianiu a poronj. W sredni
^(lin.)
cy 2iale medlug wixerunku
pod s. obq. Noskora na lewym

boku na mtegnie bta firtsie.
Dla kadetow w korpusie ka

drokim i chetmishirwa
kna najaych sie i s. n. ego
na pilnowia m naukowj

i sprarronawaniem sie przy
ktawnem postanowit Frede-
ryk August Król Saska ksia.

nie warskawski uragone-
niem wydanym p. m. c. k. m.
mendantu Generalnego k.

detow, dnia 19 sierpnia 1809
roku, ornelki stote i srebne

twixicz wieniec przyppiete
na zielonej m. t. z. i. n. w. k.
ne przez kasnarywonyj

na lewym boku medlug m
kerunku pod N° 70, 71, 72 Po esam
ni generalnym roznym f. d. e.

F W rok później, w lutym 1810, nastąpi-
to oglepienie ^{pozer wina sublinie} spraw zagadzonych przez
Lepius polajz wscptlich powiatow i ob-
sawenie szesiu celujnych podobugz na-
ymdg honorowq. Rozdanie jej następi-
to ^{znnowa} ~~znowa~~ w Marcu 1811, i w lutym 1812
roku. W ogóle wice 24 medalow tabowych
rozdal król Saska. ^F Później, nawet za
wskreszeniem Królestwa nie wrzadawal już
Monarcha ^{odznaczajacy m. celujnych} Lepidom Polojz
nie wyzysk, ^{ale zarzadzal ich} Ordezem
S. Stanisława Drugiej lub pierwszej
klasy.
^{Znaki honorowe dla kadetow w korpusie k. m. c. k. m.}

F Na patentach wydawanych z talowa-
ni medaliowami znajduje sie ^{ngony} między tytulami
ni monachy m. i. n. a wyctamijca herb k. m. c. k. m.
stwa Waprawskiego, obok za i z. k. i. b. i. t. o. r. d. i. e.
mier i szala spowiedliwosci, ^{sz. ta wywarz. daje.} t. a. d. z. i. e. k. m. c. k. m.
ga roztworzona w której ^{sz. ta wywarz. daje.} t. a. d. z. i. e. k. m. c. k. m.
hoc romus dit nequitiam, amat pacem,
punit crimina, conservat iura, honorat
probos, na patentie z d. 27 marca 1811 roku.

a najmiej dwa orzechy stote
mogły być rozdane. Gdyby zaś
nie, nikt ^{by} nie miałby prawa
dajacy w xupetnoiu xalety
przepisanie, w lewy danie
orzechka stotego do nastę-
pnego roku miało być ro-
zstawione. Orzechów srebrny
dwa a najmiej 4 przez am-
nie rokny rozdane być
mogły; wiecior zaś srebrny
4 a najmiej 6. Gdy w roku 1820
Korpusey kawalcie pracowaly
pod nazwą komisji ^{Rządowej} Wojny
i nowa w nich nastąpiła or-
ganizacja, Wielki Szefesa-
wemur konstanty xabro-
wat se orzechy nagrodowe
w urzędzeniu wydancis
wybrudnia 1819 r. i warty kule
8 klykarsia 1820 r. ^{tych nagrod}
z postanowit, aby li xabro-
przy rokny rozdawaniu
10 nieprzelewi xitax, x który
8 miało być na pilnowaie
^{duze} na dobre sprawowanie sie.
Wast, jnie decyzya zroja
z d. 19 Sierpnia 1820 roku w xow-
lit, aby na xwisła kawetor
do xob

do ozdób

fundowanych, byty ogłaszone
przez prasę publiczną.

Nakoniec w moc rozkazu

Wł. Cesarz. K. Konstancji

godzinia ^{27 lipca 1821 r. K. W. W.}
_{8 strona}

wzrostu otrzymanej ozdoby

obowiązuje być noszona, dopóki

nie dojdzie do stopnia oficer

skiego.

~~Podług~~ ^{nie, niżej}

~~Wzrostu~~ ^{tu} ~~nie, niżej~~

na Jeruzolimsko-michowski

^{który miało być}

skiego (na czas św. Marcego)

(jako order ~~państwa~~ ^{państwa})

skiego (uproszenia w sprawie)

na granicy, czasami nakład

krzyża św. Jana Jeruzolimskiego

go umieszczony. Jak w ten sposób

zakonu cyli gromadzenia

kanoników regularnych Stróż

grobu Chrystusowego w ^(a) Michowie

Wzrost Jeruzolimski - Michowski.

(a) Michów miało w sprawie. K. W. W.

stawne kłafatorem probostwa, ten

zakon cyli kanoników regularnych

Stróż grobu Chrystusowego i kości

tem fundarum; uproszenia w sprawie

zakon cyli kanoników regularnych

Stróż grobu Chrystusowego w Michowie

F. Dziejow

moim w dziele *Nab. Delic. Michovia sive promptuarium*

quodatum ordinis laudis. St. Sepulchri S. Hierosolym. conventus Michovi. Cracoviae 1634. in fol.

Faciłciele szeregowi grobu Chrystusowego
 a razem dobrodzieje tego klasztoru i
 zgromadzenia, mędrzy i kobiety, w
 nadgodę przychyleni swojej przysławności
 w powrót bractwa Stróżów grobu Chry-
 stusowego, stawali się ogólni jako
 uczestnicy wszelkich Tack duchownych
 tego zgromadzenia, wozie mogli być
 podobny osowony wyszywany na
 sukni na lewym boku według wi-
 zualna pod № 73.

na habitach smordy nowa, kopy
 ponsowy patryarchalny i de-
 siroksyptomy na lewym boku
 taki ~~patryski bractwa przyjeżdż-
 ki kusięle byłego, wozie mo-
 gły kopy i podobny mój~~
~~my lub kruszowy wa msta~~

Ze w piśmie archid. najznakomit-
 sze tylko osoby dotychczas tego zawyżu,
 dowodem jest spis przez Patriarchę Jerolim-
 szkiego w roku 1898, a także w 36 lat od
 założenia klasztoru miechowskiego, wydany
 i zatwierdony, i około 50 tylko nazwisk wy-
 mieniający, który zawiera imiona księży
 parających polskich, i ich małżonek, wnieśli i
 ich dzieci, biskupów i znakomitych osób, któ-
 re hojnością swoją w uposażeniu tego zakonu
 adzwaryły się.

~~nie ponsowej w okazyjnym wy-
 kmin bractwem i podobnie pona-
 1808 roku w cielej ponsowej,
 i ponsowej jednego z kruszow-
 tego zgromadzenia podobnie
 wozie podobny mój~~

Gdy zaś później, to jest 1374 roku Pryor czyli Pryorato-
 ny Zgromadzenia Kausników regularnych mie-
 chowskich mianowany został Generalem (podporucznik, generalis) czyli prze-
 tożonym naturalnym Fakichre zgromadzeń i
 zakonów białogrodzkich, i abie się tylko znajdowały w całej Polsce, Ruś, Wę-
 gresch, w Czechach i Słogach, niepotrzebne
 już było zatwierdzenie przez Patriarchę Jerolimskiiego przyjeżdż do bractwa bra-
 ci i sioty Stróżów grobu Chrystusowego; ale
 sam Pryor Michowski przyzwował ich już
 la Papieża Urbana VIII z roku 1626. F

~~zawody jako armateryj-
 to gęsto bogobojności na-
 tekstach i kopy, prakty-
 i mianował, jak to obieranie bryjnie bul-
 bractwa religijnych Pryorów~~

Krzyż ^{podwójny arcyony} wżę przez jednego z ka-
 usników Zgromadzenia poświęcony, jako go-
 dło bogobojności, nakształt oz koplewy, pa-
 sków i t. p. oznak w bractwach religijnych
 czyli księży, przez ^{Próbę i gę zry Generalis} ~~Próbę i gę zry Generalis~~ Michow-
 szkiego osobom pde obojęd do bractwa Stróżów
 grobu Chrystusowego przyjeżdżm udziela-
 ny był wraz

~~tem czyli nakształt tego
 zgromadzenia i Generalem
 podobnie mój
 przyjeżdżm do bractwa~~

F ^{Następnie} ~~Następnie~~ konkordat między
 Augustem III królem polskim a Stolicą Apo-
 stolską w r. 1736 zawarty, wartykale drugim za-
 warował Proboszczowi Michowskiemu wstawić i wy-
 wileje jakich dotychczas używał. Wskutek zaś
 tego konkordatu Pius VI papież, cały 6 wstawił w
 r. 1787 dally swoją Generalowi owymczasem czyli
 Proboszczowi Michowskiemu zatwierdził.

~~Wstawił grobu Chrystusowego
 tego osoby pde obojęd
 podobnie mój
 i mianowaniem czyli~~

patentem

patentem^{a)}, utōny tēns Ayllic
rōxni sic, od patentōn brātōr
innēp

(a) Universariam catholicitatem
pōny, pōnā nā pōny nōvā cātā, ob
sūvā pōny.

Thomas Nozinski Dei et Apostolorum
sedis gratia episcopus Bybliensis
sacrae Theologiae Doctor Ordinarius
Canoniarum Regularium Custodius
S. S. Sepulchri Hierosolymitani Ge-
neralis Praepositus Infinitatus Illu-
choriensis,

Dilecto nobis in Christo N. N. ...
eo qui gloriosus de Sepulchro em-
nait, salutem -

Quum inter alias sanctae Hieroso-
lymitanae ecclesiae consuetu-
dines eae fuerit proce~~ra~~ p~~ra~~que
consuetudo, quod patres ibi
seu Ables Priores illius Ecclesiae
Personas utriusque sexus singula-
rim gerentes devotioem erga de-
quidam in quo servator generis
humani laudum requirit ac
triumphata morte gloriosus fuisse
sit, patres redderent omnium
spiritualium Gratiarum quae Ordini
Custodum Sepulchri Christi sunt
propriae, inscribentes nomina illo-
rum Abbe confraternitatis. Prop-
ter nos licet indigni ad eum
in eodem ordine praefecturam vocati
gaudentes eadem privilegia quibus
olim sacrosancta Hierosolymitana
Ecclesia gaudere est, cum Terrae Sanctae

innuere, hinc dicitur, se tenet ut facis -
Hinc, tamte nos pro pollicie

Principes Christiani dominarentur
sequentesque hanc in parte antiquis
Suum Morem Prae id est
Nostrum Dilectum in Christo
Singularem erga sepulchrum domi
nigentem devotionem, tanquam
locum plenum Divinis Mysteris
et de contactu Divini corporis con
secratum et sequitur spiritualis
nexus in Cremium Nostrum
Solum Sepulchri Christi gratis
et benevole suscipimus, omnium
spiritualium suffraganum Deo
Suum, sacrificiorum, Præcibus
Exercitiarum, Mortificationum
singularemque operum in eodem
ordine adhibitorum per Merita
Jesu Christi P. M. Mariae Matris ejus
et omnium sanctorum praesertim
Ecclesiae Hierosolymitanae Patro
num et Patronarum Pastori
quem ipse volumus, tam in vita
quam post mortem, reverentibus
nomen operum alio nostrae con
fraternitatis, ad memoriam tam
praesentium quam futurorum
seculorum. In majus vero documen
tum nostram devotionem sub
unum idemque piam facimus et ab
omnes unum idemque habemus
vinculum adiuvans Nos memo
riae servatoris de cruce in sepulchrum
deponendi utque opus redemptionis

— Kiedy nastat zuzraj w miejscu
 kazyiow wyzywanych lub przyzywa-
 nych, noszenia ^{uzyciu} kruszcowych i zawiesz-
 nych na witezde ponsowej, albo na
 ponsowej z czarnym brzegiem (jak to
 wystawia rysunek pod N° 73), dozy-
 kae sig nigdzie nie mozem. Tyle jest
 pewna, ze w uownych czasach gdy nasta-
 ta zgoda przyzywania sig z ordobami orde-
 rowani, upowzechniato sig i noszenie lany-
 za Jeruzolimsko-miechowskiego. W szcze-
 golnoscia zas w czasie

w narodanym przytku saray
 damane. W czasie wkrone-
 nia wojsk polskich do ziem
 krakowickiej 1809 roku, na drodze
 do Austrii nalezajcej, gdzie nie
 jeden z wojskowych ratby sig
 byl poswoycim orderem legijon-
 rowej albo jako mym krzy-
 zem

Nostrae complentis permissum
 Eodem in Album nostrum nunc en-
 scriptum ut deferat duplo citam ra-
 tram crucem ad similitudinem earum
 nostrae
 quas canonici (Ordinis nostri) deferunt
 sive ea ut metallo, in pectore pendunt
 in ligula partim sub sa partem su-
 gra, sive aurifera in vestibus ad latera
 sinistrum affixa per unum ex armis
 nostris benedictam. Antiqui
 diversarum nationum Nobiles Chri-
 stiani utriusque Principes, quum no-
 men darent hunc spirituali militiam
 assument aut eandem crucem et impeter-
 re tanquam ^{scu} ~~scu~~ contra visibiles
 et invisibiles hostes. Praecamus
 Deum optimum Maximumque
 pariter insignitibus eadem insigni-
 gratorum suis unum non ceperit

Datum in Consuetu nostro Generali
 Mechavensi sub solido Ordinis sigillo
 Die 24 Mensis Maji Anno 1824
 12.5)
 Thomas Novinski Episcopus Babilon
 Praepositus Generalis Ordinis custodum
 S. Sepulchri Hierosolymidani

ziem rojskorzym, w braku wiec
 takowych nadstawia sie tym
 niem miekorrhim albo jego
 iostazie ciska, przy pectliu mo-
 xona. Wtenczas to niektore
 owoy do bractwa excitici gro-
 su chrystusowego napisane,
 wniemyu podtuznego kony
 ka patryarchalnego, nosi po-
 wiety na mroedne ponsomy
 sznaxum brraxiucem kony
 takie ^{szkulo} & skrzydtony, ale na
 okraglony i zastawiany.
 w podobienstwie do konykon
 orderowych. Z jednej strony
 byl on pomarsanym
 smelwary a w srodku
 na bialym ^{wystawia} tle litery stote
 C.I. / Cruz Jeruzolymitana
 fkraxi Jeruzolimsku, druga
 strona stota w srodku na
 czarnym tle wystawia kony
 xylu patryarchalny exemo
 ny podtuzny, podtug ryun-
 ku pod N° 74. J. Omnesny
 minister wojny X. Now-
 jkarskiego, checa potoxyc
 samey chetplowoi, rakaxat

Lubo w skutku koncordatu między
 Dzy Holigą apostołską i królestwem pol-
 skim w r. 1818 zawartego względem zwie-
 szenia wielkożyłych kłafetorów w królestwie za-
 wartego, postanowieniem z d. 17 kwietnia
 1819: Kłafetor mielkowski w liście kłafet-
 nowanych był objęty, przyjmował jednak
 Generali czyli proboszcz tegoż zgrupowa-
 nia osoby pda obcej do bractwa stróżów
 grobu chrystusowego i wydawał pamiątki
 w jego wydawnictwie kłafet w r. z pamiątkami
 Gdy jednak w r. 1825 w r. 1825 w r. 1825
 (wezwaniem do tegoż bractwa przyjęty, stał
 się w r. 1825 powodem do korekcyjnej dypl-
 matycznej, w której kłafet ^{jużto został} Kłafet
 Kłafetowki; Generali zgrupowania Kłafetow-
 kiego do Józefa objaśnien anglikiem prawa
 do wydawania ^{ego} kłafetowki ^{z r. 1825}
 mi zupetuz portal ^{z r. 1825}
 dnia majowego. Do Józefa talowych
 wyparit Minister Lehwetaz ^{z r. 1825}
 Derwie swiętej d. d. Petersburg 4 stycznia
 1825 do Namietnika Kłafetowa, iż wólg
 jest N. Pava, aby oznajmić Generalowi
 Mielkowskicem, iż wydawanie ozdób (ury-
 zów) na wólgie zawieszonych zostaje mu
 wbronionem, z zachowaniem go wszelako
 przy władzy wydawania szeregów upo-
 waznien do noszenia znaków pierwiast-
 kows wzywanych, to jest przedwojowego kłafet-
 za czerwonego ze złotą obwódka (ze złotym
 sznurkiem w obłoto) na sukni kłafetowa-
 nego. Ze zgaucem urzę dopiero X. Bi-
 skupa Nowińskiego, jako ostatniego na-
 stąpcionym d. 4 stycznia 1830, jako ostat-
 niego Generala kanoników stróżów gro-
 bu chrystusowego, uitało wydawanie
 przyjmowanie do przyjętego bractwa,
 gdy całe zgrupowanie już ^{jużto} w r. 1819 kłafet-
 sione, po śmierci swego przedwojowego do
 nowego wyboru nieprzyjęto.

wojskowym noszenia tak-
 wych kłafetów lub metap-
 nek na mierniku sukni
 lub w rękawie mierniku
 gdy noszenia podobnie
 lub na gotem ucie, jako ta-
 kiemu religijnego wólg-
 uroczym być nie mogło

(a) Jak mnie raportowali wojskom-
 polscy odbywający kampanię
 w Hiszpanii: 1809 r. stat nante-
 jnych, nie jednemu kłafetowi
 mielkowski noszony podu-
 knorem a w rękawie i na piersi
 na ramianach kłafetowych i
 hoc signo vinces, przywrócił
 się do ocalenia życia przy pro-
 manie proci genyła Jani Jana
 tyxanych

5X Medale ^{nagrodowe} i kruszki honoro-
we za panowania N.N. Ale-
xandra i Mikotaja

za wstąpieniem Krolestwa
Polskiego przez nieśmier-
telnego dla sercy polskich le-
sanna Alexandra, królowa
zostata u naga na wszelkie
go rodu naju nastugi. Priz
podzielenia orderu S. Stani-
stawa na Almaty ustano-
wione zostaty medale roz-
maite nagrodowe czyli ho-
norne.

Medale Nagro-
dowe Warszaw. Uni-
wersytetu.

Do nagrodzenia ussien
skonych rozpraw naukowych
wypracowanych przez u-
czniow uniwersytetu War-
szawskiego w skutku pro-
stanowienia z d. 5 Sierpnia
1819 roku, przez nazone by-
ty dwa medale. Strona gło-
wna wystawia herb ois-
karsny uniwersytetu, to je-
orta polskiego w prawej i po-
nie trzymajacego gatazke
laurowa

laurową w lewej palmo wą,
 w koto niego Symbiand jako
 godto ^{Wigui} 5. mypnicatōm unisser.
 sytechich. Wo toku Universita
litterarum regia warsaviensis
 Król. unissersytet. Warszawskij.
 Na stronie odwrótniej palma,
 a w toku napis de palma
summas condidite vires
 Inatexie sit dla xmyci p^{ts}sa,
 W srednicy 25 linii. Drugi me
 dal mniejszy toz samo a ob
 stron myobrazajacy, w sre
 dnicy 20 linii pod № 75, 76
 wystawione. [Wyrznanie
 ny byt funduszu na coroczne
 rozdawanie 10 takich mych
 medalow, 5 mniejszych 120
 dukatow magi, i 5 mniejs
 szych 10 dukatow magi] po
 dwa x kazdego mypxiatu
 t.j. teologicznego, prawn
 go, skarbkiego, filozoficz
 nego i wylt nauk matema
 tycznych i fizycznych, i na
 koncu nauk pieknnych, p^udu

nie znalaxy rozprawy rok
 następujace na takoma, na
 grode, ^{medal} Wielkiy bowiem mógł
 być przypadkowy jedynie
 rozprawy godnej ogłoszenia
 drukiem. Prawdki był rok
 aby wszystkie Przydatosy
 przypadły prokna u niego
 na każdy rok medale.

Medal dla ucz-
 niów Liceum

2. Dla uczących w naukach
 i przykładném sprawowa-
 niu sie w uniwersytecie
 Krameniemieckiego wybity
 był w mennicy Warszaw-
 skiej 24. 1817. medal, szept
 wujacy ze strony głównej
 popiersie widziac w stro-
 ny prawej z wieńcem lau-
 rowym na głowie, ^{i napisem} protoku
Alexander I. Imperator tot.

Rus. R. Pol. protector scienti.

^{imie medaliera}
 pod popiersiem Majestet
 Na stronie odwrotnej mied-
 wienca z gatazki debornej,
 ktosin z palm napis Intelli-
gentiae (pilotosin) Wśródnoy 1817
 Anni

podług wizerunku pod N° 77
 Wzrost wazyt 8 dukatów.
 Corocznie rozdawano ich po
 6000, to jest dwa xtołt^e 4 sre-
 brne. Ponieważ medal ten
 rozdawany był tylko w latach
 krzewniczkim, a zatem
 w Cesarstwie rosyjskim, nie
 należałby przeto do obrotu pa-
 ssa niniejszego. Mniejsi
 tego jednak w tego pome-
 du, iż tytuł króla polskiego
 jest użyty na nim.

Kupiectwie takiż sam medal
 w obrotu główniej i odwró-
 tnej ale mniejszy, bo w sre-
 dniczy 15. linii mający, ty-
 nie w tytule monarchy uży-
 ny Pol. opuszczonej, x m.
 ty przeto tegoż medaliera
 Majnerta i bity w menni-
 1822. F
 warszawskiej w r. 1822 na
 grody dla uczniów Gimna-
 zjum w Krakowie na 1000
 dni, na wiedzę kuratora
 uniwersytetu wileńskiego
 i na wolonien N. Pana

F Przeznaczony był we-
 dług zapisu P. Chlewińskiego.
 90

P. Chle

Pan Chleswirski obywatel ucem
 ski, inspektor honorowy
 szkół powiatu ro^{się!}jskiego
 go, napisat na smyeh dobray
 fundacye 200 rubli srebrnych
 od których ^{szesty} ~~ty~~ procent mia
 stawić na 4 medale srebrne
 dla uczniow ~~tam~~ celujacych
 pieknoim i prawowaniem
 sie i pirtwinią; reszta nas
 od tych nagrod pozostata,
 miata być obrocona na
 książki dla uboższych u
 czniow.

Postanowienie
 nagrod za plasy
 przemyslu i reho
 dzist kadziej ^{szkoly}
 wisknych z r. 1818.

Futworow

Rada Administracyjna Kró
 lestwa wielkole sropej z dn
 Maja 1818 r. przez dziennik
 prass oglosita nastepujace
 postanowienie: Kwazimraz
 korzystny, doznadzeniem
 ismych krajow striedaw
 ny wptyw z wystawy publi
 cznej dzien zakonitnych
 przemyslu krajowego na
 spoitep mieszkaniow w nau
 ce, prauy i unyteknych
 przedsiwzięciach, na prcto

zenie Komisji Wyznań i
 swiecenia publicznego m
 mnicj Komisji Prządomy
 spraw wewnętrznych stan
 wix od dnia 1 do 15 Encerwa
 r. 1819 i tak dalej w dmatat
 odbywać się bwa w mieście
 Hotelnym Warszawie wy
 stawy publiczne diet wy
 borczych przemiętu ko
 gozego. Stody unakomite
 voluntaria, kunsator i reho
 diet mystawiace bwa w
 ratyfa miasta Warszawy
 w adxietych przedniatacy
 na kaxie majerodutro
 Imoryrtuk pieżnych jak
 to malarstwa i myceratwa
 rnektarstwa, mystawiow
 bwa w satach unimerayto
 w sposob jaki do tego komisj
 Prząd. Obrząd. relig i Cis publ. o
 wy. Sytko mieszkaniowy w
 ju osiedli do tych przepisów
 bwa przypuszczeniemi
 Komisjarskie do tego przemi
 exeni przed mystawicem

Postępnie dawać: i czyli są go-
dne znajdowania się na wy-
stawie publicznej).

przedmiotów na widok publi-
czny rozporządza dowożąc
do siebie w miejscu swoim
przedmiot krajowego (na-
 Nagrody dla ubiegających
się w konkursach, są: dro-
gokie: medale i nagrody pie-
niężne. W miarę ważności
przedmiotu mogą być przy-
znane razem jednej osobie
medal i nagroda pieniężna
na przedmiot, który ma
nabędzie. —

Medale wybite kosztują sto
te, z których jeden wartosii
25 dukatów, trzy po 15, 3 po 10
dukatów, podług wzoru patk.
Komisya rządowa w sprawie
i oswiczenia tudzież spraw we-
wnętrznych i polacy wspól-
nie nam podadka do natwie-
dzenia. Na koszt wybić
medalów i nagrody pienię-
żne przewidziany na
każde wystawienie w 1800 zł.
z funduszu nadzwyczajnego
Komisji Rządowej Spraw wewnętrz-
nych i funduszu Komisji Rząd.
wewnętrznej publicznej.

Jak medale jak nagrody przy
 sędziane będą ostatnie prace
 wlasnie Komisye Rządowe
 na xdamieci sprawy prakty-
 cznych, których do tego czasu
 nie było. Wyprawkach tych myślan
 ma być ogłoszony przez pi-
 sma publiczne."

^{nagrodowe}
 Medale (za pto-
 dy i tytuły pisanych)

§, Wskutku tego postanow-
 nia nastąpiła w r. 1819 wsta-
 nowienie uniwersytetu piernow-
 wytarra pto d'w sztuk pi-
 knych, to jest x rysunkow
 i malarstwa, x budownictwa
 i xezby i rybito trzy medale
 Dla stopniowania odien-
 szalety i nagrody prakty-
 wata deputacya przyznan-
 ja ome medale w atolu
 albo w srebrze lub w brzo-
 x kąd przypisano 9 stopni
 nagrody. Wxtouie najm-
 szy wazyt 10 unc. x średni
 15 a najmniejszoy 25 dukatow
 Najmniejszoy myślania
 ze strony gówniej popie-
 sie monarchy x prawnej at-
 ny wxtianey (w atoku)
 Alexand

Alexander I Imperator totius Russiae rex Poloniae

Ze strony odwrotnej wśród
wieńca laurawego napis
solerti pręcznemu. Średni
wyobrażat to samo w po-
przedni, ^(oznacza Majęta) ze strony głównej
a z drugiej strony wolumen
kanclerzowa, obok niej toso
cyrkiel, dółto i do. z napi-
sem wrotoku artium in ser-
mento (dla wzrostu sztuk piśkanych)

7 rylca medalera Stuckharta, z napisem Alexander I Imperator totius Russiae rex Poloniae

Grzei największy na stro-
nie głównej wystawia
toż w poprzedni na od-
wrotnej z figury wyobra-
żające malarsko rzeźbę
i budownictwo z miasin-
ni gotami, wrotoku inżyn-

F Późniejże cesary jęzere wytkany
ptadów sztuk głisłanych, odbyły się,
mianowicie druga porządku od 2. 3 wrze-
śnia 1821 roku; trzecia 15 września 1823;
czwarta 2. 8 października 1825, piąta
i ostatnia 24 maja 1828 roku

nie et arti (sztuce potażo-
nej z talentem). W średnicy
2 cale 2 linie, średni ^(wzrost) 1 cal 8 linij
26 linii, a najniższy
1 cal 5
14 linii, według rixers unkon-

pod n° 78, 79, 80

Medale za ^{wyrob} ~~przemysłowe~~
i regulacyjne.

Przemysłowa wystawa pto-
dów rękodzielników i prze-
mysłu krajowego nastaj-
pita dopiero w r^o 1828, gdyż
trojakię takie medale r^o 1828

ma...

117.
dawano, wxtouie i srebrca
w bronzie nadmychyleca i xon
i najmiejxy byty teri darme
Ktoze
64 roxdawano na ptodypatuk
pucyngy x napisem arArum
incremento (^{taozi} Solerti) spud 11-14-18
^{wyztawione}
~~Episane~~). Najwiepoxey xas 60
dxictny i x polskim napisem
ke strony glomnej wytatamra
ten medal pociencie x pra
wej strony wrodziane, a lau
rem na gtonie wotoku Ale
xander I Cesarza St. Pw. papi 1870
^{Pod wypisaniem imie wztawia Mainert}
polski. Na stronie od wrotnej
niemiasa x korona na gto
wi siednaca, x ternej strony
wrodziana, terra, reka, opiar
na tarony x ortem polotku
Arayma róg obfitosis; pnamy
wobekuxy na budawte ja
bryknaq wyte, bi pnae kdot
nachodxi stan cej i pzed
leniqe paki x tararami,
snopki iclana, ankra pood
my sukna, kobierce. Woto
^{i.d.}
ku u gory na kartelupnu
wrostowi rewodniat. Na wot

ztote lub srebrne otrzymane
 nowé je kawreskone na wól
 szelonej mororrej, na sukni
 niewnej rzniej polerrej stronie
 [Gdy postawiono
 Postawne stry jednak w meda
 srebrni x napisem Stimur
cremento, wstawka na wól
 dugodet na nim x napisem
 cyly sie, niestowornym byl
 dla rekwizicni kórr i fabry
 kantón; Kanata Komisya
 Prawd. Sprawy Mern. do popierania
 czyli Strony g Townej
 (srebrnego medalu mybri od-
 mienna stronie odwrót na
 wśród mienia lauroregorry
 starujaca napis merenti
 (zasługujacemu lub zaslonemu)
 w srebrny 20 linii podług
 punktu pod ⁸³ 1822 takowry
 na drugiej stronie mystawie
 roku 1823 rozdawano; najmnij
 sry nas medal x napisem
solerti powostat ten sam co
 i napiso dy sztuk pięknich
 Na trzeciej mystawie placem
 przemysłowich nr. 1825 obły
 tej, powostaty sie trzy medale;

⌘ przez medaliera Mainesta, który
też imię na brawędi odcinko-
wej umieszczone

tylko nie do wielkiego strona
odmrotna z napisem oraro.
stovri reprodukt, z ovrobiona
inna z temizy godtami i tyl-
ko odmienna nicio myrjun.
Na tym stypu talvia
ku 1821 rok pierrzej my
stamy opus axony o odirnek
proriny, jak myrjunia
na którym od reki myrjunia
myrjuniano na samy me-
dal od reki
1821 rok myrjunia, o jednaki
duquero nr 1826 nastajito.

⌘ Największy ^{wyższania} popierze z prawy strony
i napis Mikotaj I Cesarz Wzrost Rossyjski król
Polski; strona odrotna jak powyżej opisu
no z godem wzrostowi rehadriet, podług
rysunku pod Nº 84 średni ma woko-
to popierze (pod którem imię medaliera F. Höck)
napis Nicolaus I imperator totius Rus-
siae rex Poloniae, na stronie odrotna
z wyrazem merenti taż o pod Nº 83.

Najmniejszy z napisem solerti, ma na stro-
nie głównej, wokoło popierze, orely Mainesta,
napis Nicolaus I Imp. tot. Russ. rex Poloniae
według rysunku pod Nº 86.

Wielkiej wyższania, która w roku 1831 od-
być się miała, niebyto, i żadne odtąd roz-
dawanie medalony popierze nie
miało miejsc.

Medale za ura-
towanie ginę-
cych.

Czwarta reki myrjunia nr 1826
przeniesiona na rok 1826
i reki reki reki reki reki
na wyrostku z medalich
popierze reki Mikotaja
staj reki reki reki reki
odtąd nie byto więcej myrjunia
myrjunia reki reki reki reki
ani rozdawano więcej meda-
lony

⌘ Aby nagrodzić albo raczej
naszkodzić jasnym amia-
delnem osoby w staro-
stym napale posiric zapa-
le sie, dla ocalenia xypa

baw A onguych baw ptomic
 niami worod pogorneti otom
 nych, baw w smymy pury
 padku neigroxiomuy utraty
 xicia, ustanowiany ^{w r. 1824} medal
 wytarriax jednej strony
 monu wy punkte popieranie
 cesarza ~~Alexandra~~ ^F ~~Alexandra~~ ^F
 cesarza ~~Mikotaja~~ ^F ~~Mikotaja~~ ^F ~~Mikotaja~~ ^F
 Mikotaj I cesarz ~~Ja~~ ^F ~~Ja~~ ^F ~~Ja~~ ^F
 krot polski; w drugiej strony
 napis na uratowanie ~~gr~~ ^F ~~gr~~ ^F
 cyh. W srebrny ~~slon~~ ^F ~~slon~~ ^F

z napisem Alexander I cesarz
sa. W. Ross. krot polski, a napisem

F W. X. Konstanty Cesarzewicz dat powod
 waliwemu N. Cesarza Alexandra sercu do zapro-
 wadzenia tego medalu. W roku 1824 przedstawił
 on monarze do nagrody dwóch weteranów, którzy
 z narażeniem się w czasie uratowali życie ^{Dobrotliwy}
 cyim. ^{w Królestwie} Cesarz przeznaczył im po 50 dukatów,
 zapytał się oraz, czyliby nie było przyzwyczaję za pro-
 wadzić na wrot innych krajów medal honorowy
 dla nagradzania tego rodzaju zasługi. Zawię-
 zata się z tego powodu korespondencya z dyrektury
 mennicy Królestwa, gdzie porządo od zasięgnięcia
 wiadomości o medalach ~~zagranicznych~~ w cesar-
 stwie rossyjskiem od roku 1801 istniejących.
 Nim jednak nastąpiło przedstawienie
 monarze wygotowany wprawdzie rysun-
 kowy projekt; sam on już, zniecierpliwiony
 przewidy, kazał wyprząć stępel i wybie-
 ten medal w Petersburgu. I tąd jest obja-
 wienie, że nie ~~dotąd~~ ^{dotąd} mogłem znaleźć żadne-
 go postanowienia względem tego znaku honorowe-
 go (bo żadnego ilemi wiadomo, nie wydał) jako
 też i ta okoliczność że

Medal takowy stoty noszą
 ny jest pomek osoby nims
 obdarzone na terrym bołuo
 na wstępicenie orderu Sta-
 nistawa według niniejszego
 pod № 87, 88. Ten medal był
 rżniczy i wybrjany był
 w mennicy petersburgskiej
 poprzednich nas ~~rosyjskich~~
 w № 75286 ~~dot~~ ^{dot} i ~~stuz~~ ^{stuz}
 te i mybrnie obyrato ~~dot~~
 w mennicy warszawskiej.
 Odesy d. d. Petersburg 15 kwietnia 1833 roku
 zawiadomił Minister Sekretarz Stanu Krole-
 stwa

stawa polskiego Józefa Namietnika okulisty, iż wolał jest N. S. Pau, aby na-
pisz pociąg za uratowanie ginegrych zastępcy był podobnym napisem w języku ro-
syjskim i że żadne inne w tym medalu zmiany nastąpić nie miały.

Wychowania
F. pt. i. z. c. u. n. i. e. j.

Medal dla uczo-
nic instytutu na-
dowego w Warszawie.

pt. Chwały pt. i. e. j. st. a. b. r. a. z.
promotania siropiego do stro-
mnego w kraju i w domu
driatania i w k. e. n. a. u. r. o. n. a. p.
nagradz. i. b. o. d. i. c. e. m. s. t. a. r. y. k. o.
misyja Szkoła w W. j. a. n. a. i.
i. d. a. n. p. u. b. l. i. c. y. n. e. g. o. p. o. s. t. a. n. o.
w. r. e. s. n. i. e. n. s. i. m. o. j. e. m. z. d. 23. l. i. s. t. o.
p. e. r. s. a. 1826. r. n. n. n. o. w. a. z. e. m. i. n.
s. t. y. t. u. t. n. a. d. o. r. y. n. y. p. h. o. m. a. n. i. a.
p. t. e. i. k. e. i. s. t. i. c. y. j. n. n. i. e. p. i. e. d. o.
s. y. d. o. n. e. s. a. n. e. j. S. a. h. o. t. y. g. u. m. e. r.
n. a. n. t. e. k. i. n. a. p. r. o. w. a. d. n. o. n. y.
p. r. a. k. t. a. z. y. p. t. a. d. l. a. u. n. i. e. n.
n. r. e. p. t. o. r. k. e. i. s. t. i. c. y. j. k. l. a. s. y.
n. a. j. m. y. s. i. e. j. b. o. g. o. b. o. j. n. o. s. i. a.
o. b. y. c. h. a. j. a. m. i. i. p. o. s. t. e. p. k. i. e. m.
w. n. a. u. k. e. i. c. h. u. c. e. n. j. a. y. m. p. r. a. y.
w. r. o. w. n. y. c. h. e. x. a. m. i. n. a. c. h. n. a.
n. a. g. r. o. d. e. d. r. i. e. t. o. u. n. i. e. t. e. r. n. e.
z. m. e. d. a. l. e. m. n. y. p. r. a. w. i. a. n. y. m.
Na stronie g. t. o. r. n. e. j. t. e. g. o.
medalu był sam napis
w g. o. r. y. w. o. t. o. k. u. Instytutu
nadobry n. a. s. r. o. d. k. u. m. e.
d. w. o. i. c. h. m. i. e. r. x. a. i. c. h. Wychowa-
nia p. t. e. i. k. e. i. s. t. i. c. y. j. p. o. n. i. e. j.
w. e. d. n. w. m. i. e. r. x. o. u. t. y. 1825. r. o. k. u.

Przebrany w obłaskę jego

Anna Alaya, jako data mająca
 praxpominac' katoronic
 skhoty gubernantske, która
 po otrzymaniu w ^{połtora} roku
 praxprowitego rozwiniecia
 kaminenta siey w Instytutu ^{wychowania} ~~Pracy~~
 Druy pteci kenskiej. Anna od-
 wrot na wyptania w ^{rodz} mien-
 sa w palm i laur napis w
 A rech mienkach. Praxprowite
skhotas. Wrednicy praxp-
 18 linii, wredugni kerkunku ⁹⁴ pod

Instytut ten sktada siey
 z dwoch oddziatow, z ktorych
 kazdy obejmuje 3 klasy. Wod-
 dziale ²⁵ Pracy w ^{tych} klasy
 myslnych, praxp wyptada-
 nych nauki dla pteci kens-
 kiej dosownych, uxcenn-
 ce spowobia siey na nauki
 uelki, i pod kierunkiem
 swoich profesorow trudnia-
 siey praktycznie uxcien-
 niem nauki uxcennicom
 oddziatu nizszego. Poudow-
 dniem nalezytego w praxp-
 brenia otrzymuyc, od wta-

nad instrukcya, publiczna
 wunajazej patent nauwy
 uelki. Instytut ten uwnat
 w eragu 8 lat bytu swego za
 usposobione dla kraju 88 gu-
 wernantek i nauwycielck, kito
 re, będy w domach prywatnych
 będy w pensyach i w szkołach mys-
 szych potrzebna obowiazki; ^{Dzielnosc} z x po-
 miedzy nich w kraju same
 juz sa odmiastnymi am i sklo-
 xenskiach. Oprocz tego, insty-
 tut ten uwypetnit myho-
 wanie 18 unennic, kitoro
 nie kosztom rządowym lecz
 rodzicom utrzymywane,
 nie przyjęty kadruach ob-
 wiazkow lecz mrocity do do-
 mow rodzicielskich. Nr. 1827.
 miat ten Instytut podług
 swego urzadzenia 10 tytko
 unennic kosztateacych sie
 kosztom rządu. Skopiniono
 powriez frata sie ich braba,
 tak dalece ze teraz, w Maju
 1835 r. ma Instytut 32 studentow
 dyptek i 35 pensywnarek w
 utrzymywanych kosztom

Projektowa-
ne nożemie me-
dalu żadobnego po-
zowie H. Alexan-
dra.

Fi przekazania następnym powo-
leciom użyciu odizorunii dla nied-
ziatowanego monachy,

Na sejmie koronacyjnym by-
jeden z deputowanych sejm-
nych zamyslał mieć pro-
jekt, aby dla dookoronania pa-
najdniejszej pamiętki katolicy-
po zgonie cesarza Alexan-
dra, wolno było nosić na me-
te szarnej przylegającej do
medal wybity i rozdawany
przez obywateli polskiego-
mych, wytamyskiej i funduszy
strony polskiej i laurem
na górnicy, nad którą, górnicy
i napis w koto Alexander I
Imperator i C. Król. Pol. 1815,
z drugiej zaś strony wśród
mreca lauremego napis ma-
pis w 5 mierzach, Dobroczy-
ce swojego opiekującego pol-
skia 1826, w śred. 20 lin, i tak
sam najmniej tylko 13 lin
w średnicy, postugriksen
pod № 91. Postug projektu
omego mieli mieć prawo
noszenia aż do śmierci tego
medalu mniejszego srebrnego

go, na wstajaciej stronie morowej i kamienicy
 przy temym boku, wazyjacy
 w dniu 1 grudnia 1825, nastajacy
 u wazelkiej urazy, amiano
 wicie wazyjacy senatorowie,
 duchowni i wieccy, wazyjacy
 oficerowie i od podporucznika
 ka powazajacych do wazelkiej
 go wozka, wazyjacy urzednicy
 honorowi, jak upo do xid wic
 pohoju, w tonkurrie radzacy
 wozkuch i obywatelskich i do
 wazyjacy urzednicy uprzedni
 i wozkowi powiazajacy miaz
 nad 200 do rocznego podatku
 u wazyjacy duchowni uram
animarum oparzajacy sa-
 kotez, w tonkurrie kapitul
 wazyjacy obywatel ^{powiazajacy} majacy
^{wiaznosci w gminach}
 powiazatosi i optacajacy miaz
 najmniej 50 do rocznego po-
 datku, twozicy wazyjacy oby-
 watele królestwa, majacy me-
 dtug konstytucyj z r. 1815
 prawo do zgromadzenia przy
 prowarach i publicznych lub
 gminnych. Wozelki newi miaz
 xadomy optacajacy powiazajacy

na soba, karephambiac, mra
^{oraz} powagać na soba putrate, pra
do noszenia tego anaku ho
rowego katoby, a maxelki pr
ces kryminalny tajny
na soba, kawieszenie w nosa
niu tegoż anaku waz, do chm
uwolnienia sadowego od kar
tu. Lecz gdy obie Izby sejm
ultralicy pumritu wroxi, ca
si narodowej x orna wnosy
w tej ultralicy sktadek Firij
starre sie majacy, jako
wskresiciela krilestwa pol
skiego i darruy konoty tu
wstrzymat in deputowanym
smoj projekt od (datynego aj
w nieumia go i)
wienia, ktorego tutaj pow
ship dohonorac powaznym
tem na oborizacki.

F przez lat 4 pobieranych

Inale honoru
wy nie szaritelnej
stuzby wojakow
cywilnej.

Wajjasniejszy Pesarz x
kotaj duze nagrodnic dta
goletnia, i nie szaritelnej
stuzby wojakow i cywil
naw pr wojaku od stuzby
podporucznika powaznym
ustanowit dekretem erro

z. d. d. $\frac{17}{24}$ Mapa 1829 znak ho-
 norowy, stawał się ze
 sprzążki stotej w wojska
 niastej, na niej wieniec
 si depomych stoty także w
 środku którego umieszczono
 na lixa przyniska ilości lat
 stoty od 15 poważyły pod
 powieź trasa się a ratem
~~XV~~ ~~XX, XXV, XXX~~ itd.
~~sub 20, 25, 30 etc.~~ podług mi-
~~serwenta pod No. znak~~
 ten honorowy noszony przy
 dniuie awika od sukni na
 wleżony na wstążkę orde-
 ru wojskowego dla wojsko-
 wych, a na wstążce orderu
 S. Stanisława dla urzędni-
 ków cywilnych. - Do tego
 znaku honorowego wazny
 jest przypisany przypilej-
 xi po niejse osoby ozdobi-
 nej takim na lat 15 ston-
 by, powstata wdowa lub dłu-
 ci, ^{strzymują} także w stonku przepi-
 anym w do pensji emery-
 talnej, summy różny rap-

131
ca. trzech miesięcy w niej ptacy
zmarłego pobieranej. Genet
tenie o obioru byt krowic
honorowym na 30 lat
by; powstata wdowa lub
ci okry maja summy
wymagajaca ^{szesna} miesięcy
ptacy zmarłego. Summa
ta powiększa się dodat-
kiem ^{trzech} miesięcy w niej ptacy
zmarłego, w lat 5 przyby-
mającej Fluibij. Także resuma
maja, być wyptacane
virtownie przez skarby
blivany bez względu na
piensye do których wdow
miałyby prawo. — N
kavaler orderu S. Hansa
ma w stuzbie cywilnej
moj skorej, któryby otrzy
znał honorowy 25 lat
skazitnej stuzby, ma pr
wo do mniejsze waltrod
lat wymaganych do em
rytury a maxnego lno
lat ^{szesna} dla kawalerów

^{pięć} ^{drug}
Łącz i Łągiej klaszy, a do roku
dla kamalerów trzeciej ^{orway} klasy

II Według postanowienia
z d. 9^{go} Kwietnia 1834 roku, za
honorowy wieloletniej służby,
na przysługę dla urzędników
wieloletnich wydawany będzie na
wzrost orderu S. Włodzimierza.

Klaszy -
Pomijam sztoże tancuhy
noszone na szyi przez
Dziekanów i Rektora Was
stawnieckiego Uniwersytetu,
tudzież sztoże tancuhy
wieniamin sztoże, noszone
^{na lewym boku u sukni}
przez profesorów duchow
nego stanu, bądź gimna
zyalnych bądź uniwiersy
tektich; górnij były to rancz
sznaki stopnia urzędow
anineli oznaki nagrob
we kapronadkone / mma
sz mundurami nr. 1824 dla
cater ² szwerański nau
czytelkiej -

Spis rzeczy

Data usta- nowienia i czas roz- dawania.	Wskaz	Strona Pisma X numy wizer- unków m./wła- kwy	134
	§I Majdauiejsze nagrody honorowe do XVI wieku		
1795	Ornata honorowa oddziałowi morskowemu przez Przemysła ^{stawa} 1795 r.	6	1
1825	Order ostateczny przez Wł. Łobickiego r. 1825 r. ^{ro. da} ~~1825 r.~~	7	2
1800-1870	Stożki tawuły i pary rycerskie	8	3-9
	Pasonanie na rycerzy nieślubnych przy koronacjach	11	
	§II Donatywy czyli medale honorowe	13	
1504-1578	Władysław	13	10-11
1578-1597	Władysław August	15	12-16
	Donatywy innych byłych królów	18	
1596-1606	Stefan	22	17, 18
1588-1632	Władysław III	24	19, 20
1632-1648	Michał Korybut	25	21-23
1648-1666	Jana Kazimierz	27	24.
	§III Order N. Panny z otoczeniem białym		
1624	Michał Korybut Order N. Panny z otoczeniem białym przez Papieża	28	25, a, b.
	§IV Wskazanie orderu ostatecznego, potwierdzenie jego i zmiany.		
1707-1709	August II wkręca Order ostateczny i jego znak ^{w porządku}	30	26
1713	Tęż monarcho zapędne rozwinąć i ustaleń	32	27, 28
	Medale bite z tego powodu	30	24, 30.
1763-1797	Stanisław August zmiany w znakach tego orderu	33	31, 32
	Znaków tego orderu	34	33
1831-1836	N. Mikołaj zmiany w tym orderze	35	34, 35
	§V Medal pierwszy z wyjątkiem nie pol. nagroda		
1719-1767	August II medal nagrodowy	37	36
	§VI Ustanowienie orderu Stanisława i zmiany jego		
1765	Stanisław August ustanawia ten order jego znaki	40	37, 38
1809-1825	Amiana młodzi przez Fryderyka Augusta	44	
1815-1825	Podział tego orderu na 4 klasy przez N. Aleksandra, i wizer- ^{unek orderu trzeciej klasy}	45	39, a, b
1829	Komandorye i pensjami do wyższych ^{czterech} klas tego orderu ustanowione przez N. Mikołaja, o 4 klasy	47	40
1831-1836	N. Mikołaj zmiany w jego znakach, ^{wizerunek} znaki klasy 4 i 5	48	41, 42
	§VII Medale nagrodowe i znaki honorowe na Stanisława Augusta		
	Medale na cześć świądymych osób bite, nie należą tutaj	51	
1766-1797	Medal nagrodowy na monetkach kartugi (merentibus)	52	43-46

135	1768-1792	Medal honorowy (spracmiando - pro grege)	54	47, 48.
	1769-1792	Medal pamiątkowy dla wdów siewier (pognaturs)	55	49
	1768-1794	1 ^o wojenny szlak 16 szlak	56	50, 51
	1768-1794	1 ^o zasługi dla uczniów korp ^{us} kadetów i szkół wyższych	57	52
	1790-1792	Medal dla uczniów męskiej szkoły (pobierci)	59	53
	1771-1792	— dla celujących w peridzeniu konno	60	54
	1774-1794	Medal Komisji Edukacyjnej dla nauczycieli nauki ^{ych} w szkołach ^{ych}	60	55
	1771-1835	Towarzystwo fabrykarskie	62	56
	1791-1792	Medal dla popierających honory Cui. Mapa (Fido pector)	65	57
	1791-1792	Przeważnie dla osób stanu męskiego (fidi manibus)	66	58
	1792	Medal z napisem (virtuti civili) i projektowany order	69	59
	1794	Przeważnie rozdawany przez naukową szkołę krajową.	71	60
		IVIII Order Wojskowy (virtuti militari)		
	1792	Order Wojskowy (ustanowiony) przez Stanisława Augusta i medal	73	61, 62
	1807-1831	Frederyka Augusta rozwiniecie tego orderu pod nazwą: Krzew Krzyża wojennego X Warszawskiego ustanowione przez króla, króla komandorski, kawalerski oraz szlachecki srebrny wizerunek krzyża kawalerskiego i komandorskiego	85	61, 62
	1808	Humana ord 1808 na prośbę na mgole podług wizerunku wielki krzyż z gwiazdą pierwszy raz rozdany 1809 roku podług wizerunku	88	64, 65 65, 66
	1831	N. Mikołaja mianował w tym orderze, podług wizerunku krzyża srebrnego (i komandorskiego)	91	67
		IX Medale i znaki honorowe z czasów X. Warszawskiego		
	1808-1831	Medal nagrodowy król. Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół	93	68
	1808-1812	Frederyka Augusta medal dla sędziów Pokoju	95	69
	1809-1830	Odwagi honorowe dla uczniów w korp ^{us} ie kadetów	97	70-72
	1800 1809-1830	Krzyż Jeruzolimski Mieszkański ex cetero Grobu Chrystusowego	100	73, 74
		IX Medale i znaki honorowe na paragona M. N. Aleksandra i Mikołaja		
	1819-1831	Medale uniwersytetu Warszawskiego na rozprawę i kademij	107	75, 76
	1817.	Medal dla uczniów gimnazjalnych	109	77.
	1819-1831	Medale ²⁴ dla wytwórcy publikacji sztuk pięknych.	115	78, 79, 80
	1831 1831-1832	Medale na wyrobę wystawy przemysłu krajowego.	116	81-86

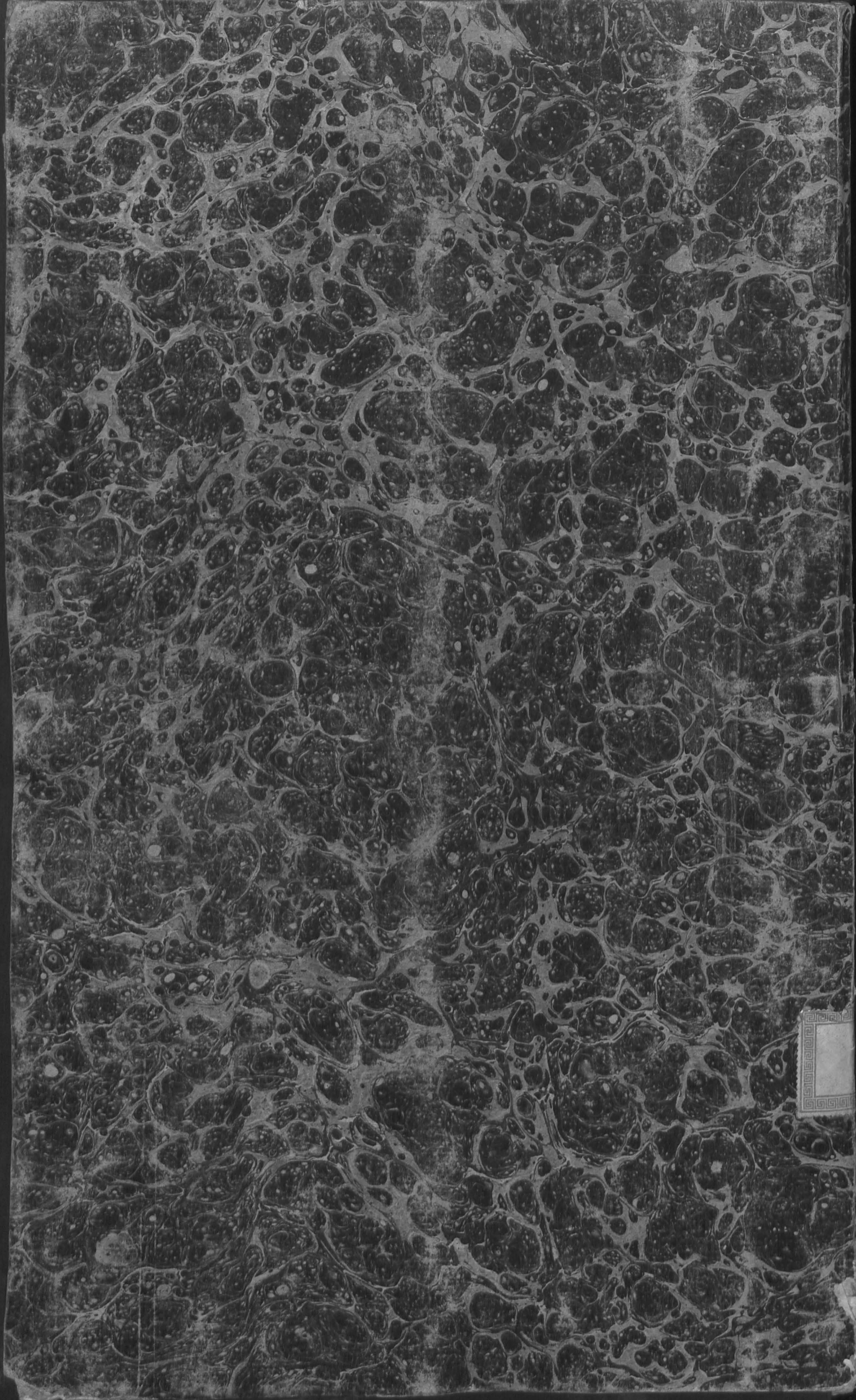
1824 ~~1819~~ -1835	Medal za uratowanie gruzicki N. N. Alex. i M. Kotaja	120	87,88.
1827-1835	Medal dla uchenice Instytutu naukowego w Warszawie	122	89
1826-1835	Cyfra N. Alexandra i Laurem dla Komp. ^{anii} <u>Resarskich</u> , i po wyj- <small>(sua zwojska)</small>	126	90
1829	Projektowane oszrenie medalu za tobnego	127	91
1829	Anaki honoromy za uciekniebitna <u>Sturisa</u> <u>mi</u> 15 lat stwaly cywilney i wojshom	129	92,93

Plaps Nr. 308.

sta. 141.

2/11

ROZKAZ DZIENNY

D O

WOYSKA ROSSYISKIEGO i POLSKIEGO.

w Kwaterze Głównéy

w WARSZAWIE.

Dnia $\frac{7}{19}$ Stycznia 1826.

N^{ro} 7.

Waleczne Woysko Rossyyskie i [Polskie!
Wierni Obrońcy MONARCHY i Oycyzny.

Kogoż z was niedotkneła wieść okropna która Nas i Państwo całe w niewymownym pogrążyła smutku? straciliście MONARCHE, Oycę, Dobroczyncę, Współtowarzysza dzieł Waszych nieśmiertelnych.

Lecz niech to serce waszych nieostudza, z Niebios On na was pogląda i w waszém karności niezmordowanych prac Swoich błogosławi owoce.

Wśród tych dni smutku, wierni waleczni wojownicy, osiągnęliście nową wiekopomną sławę, równą téj którą okupiliście krwią waszą, walcząc z nieprzyjaciołmi MONARCHY i Oycyzny; dowiedliście bowiem postępowaniem waszém, że iak iesteście walecznymi obrońcami TRONU na polu sławy, tak w pokoju wytrwałymi wykonawcami Praw i Woli MONARCHY.

Na dowód Naszém ku wam przychylności, i w nagrodę zasług waszych, wam Pułki Gwardyi: Preobrażeński, Semenowski, Izmańkowski, Strzelców, Finlandzki, Litewski, Wołyński, Pawłowski, Kawaler-Gardów, Jazdy, Podolski Kiryssyerów, Huzałów, Strzelców konnych, Artylleryi Gwardyi, i wam Pułki Grenadyerów i Strzelców konnych Gwardyi

Woyska Polskiego, ofiaruję te same własne JEGO
CESARSKO - KROLEWSKIEY MOŚCI mundury,
które MONARCHA, wasz Dobroczyńca, Sam nosić
raczył. — Ochraniaycie ten drogi zabytek; niech
Go każdy Pułk dochowa iako świętość, iako pomnik
naydroższy dla was i dla przyszłych waszych
pokoleń.

Rozkazuję nadto:

1°. W Kompaniach JEGO CESARSKO - KROLEW-
SKIEY MOŚCI Pułków: Preobrażeńskiego i Semenow-
skiego, oraz Grenadyerów, równie iak w Szwadronie
Pułku Strzelców konnych Gwardyi Woysk Polskich,
Woyskowi wszystkich stopni nosić mają na szlifach
i naramnikach cyfrę NAYJAŚNIEYSZEGO ALE-
XANDRA 1°, dopóki ieden z pomiędzy zapisanych
w rodowodach do dnia $\frac{19 \text{ Listopada}}{1 \text{ Grudnia}}$ 1825 Roku, w Kom-
paniach tych i Szwadronach pozostanie.

2°. Zachowaią też samą cyfrę Generałowie przy
boku JEGO CESARSKO - KROLEWSKIEY MOŚCI
liczący, oraz General i Flügel Adjutanci, którzy przy
s. p. NAYJAŚNIEYSZYM PANIE zostawali.

Niech zawsze między wami, waleczni wojownicy,
dochowuie się święta pamięć ALEXANDRA 1°; niech
będzie na zawsze pogromem nieprzyaciół, nadzieją
Ojczyzny, zakładem wierności i waszego do Nas
przywiązania.

Na Oryginalie własną ręką JEGO CESARSKO-
KROLEWSKIEY MOŚCI

(podpisano) MIKOŁAJ.

Za zgodność

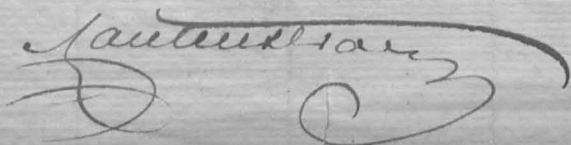
Naczelny Wódz

(podpisano) KONSTANTY

IV. X. R.

Zgodno z Oryginałem

Generał Dyżurny

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.